

Käesolev tekst on üksnes dokumenteerimisvahend ning sel ei ole mingit õiguslikku mõju. Liidu institutsioonid ei vastuta selle teksti sisu eest. Asjakohaste õigusaktide autentset versioonid, sealhulgas nende preambulid, on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ning on kättesaadavad EUR-Lexi veebisaidil. Need ametlikud tekstid on vahetult kättesaadavad käesolevasse dokumenti lisatud linkide kaudu

► **B** EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2012/27/EL,
25. oktoober 2012,
milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ
(EMPs kohaldatav tekst)
(ELT L 315, 14.11.2012, lk 1)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
► <u>M1</u>	Nõukogu direktiiv 2013/12/EL, 13. mai 2013	L 141	28	28.5.2013
► <u>M2</u>	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/844, 30. mai 2018	L 156	75	19.6.2018
► <u>M3</u>	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/2002, 11. detsember 2018	L 328	210	21.12.2018
► <u>M4</u>	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2018/1999, 11. detsember 2018	L 328	1	21.12.2018

Parandatud:

► **C1** Parandus, ELT L 113, 25.4.2013, lk 24 (2012/27/EL)

▼B**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV
2012/27/EL,**

25. oktoober 2012,

milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

I PEATÜKK

**SISU, REGULEERIMISALA, MÕISTED JA ENERGIATÕHUSUSE
EESMÄRGID***Artikkel 1***Sisu ja reguleerimisala****▼M3**

1. Käesolevas direktiivis kehtestatakse liidus energiatõhususe edendamise meetmete ühine raamistik, et tagada liidu 2020. aasta energiatõhususe põhieesmärgi 20 % ja 2030. aasta energiatõhususe põhieesmärgi vähemalt 32,5 % täitmine ning et rajada teed edasisele energiatõhususe parandamisele pärast kõnealuseid tähtaegasid.

Käesolevas direktiivis kehtestatakse normid, mille eesmärk on kõrvaldada energiaturutõkked ning energia tõhusat tarnimist ja kasutamist takistavad turutõrked, ning nähakse ette soovituslike riiklike energiatõhususeesmärkide ja -panuste kindlaksmääramine aastateks 2020 ja 2030.

Käesolev direktiiv aitab rakendada energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet.

▼B

2. Käesolevas direktiivis sätestatud nõuded on miinimumnõuded ega takista ühelgi liikmesriigil säilitada või kehtestada rangemaid meetmeid. Sellised meetmed on kooskõlas liidu õigusega. Kui liikmesriigi õigusaktides nähakse ette rangemad meetmed, teavitab liikmesriik sellistest õigusaktidest komisjoni.

*Artikkel 2***Mõisted**

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „energia” – kõikides vormides energiatooted, põlevkütused, soojus, taastuenergia, elekter või energia muu vorm vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 1099/2008 (energiastatistika kohta) ⁽¹⁾ artikli 2 punktis d esitatud määratlusele;
- 2) „primaarenergia tarbimine” – brutosisetarbimine, välja arvatud mitteenergeetilised kasutusalaad;

⁽¹⁾ ELT L 304, 14.11.2008, lk 1.

▼B

- 3) „energia lõpptarbimine” – kogu energia, mis tarnitakse tööstus-, transpordi-, teenuste ja põllumajandussektorile ning kodumajapidamistele. Tarned energia muundamise sektorile ja energiatööstusele endale on välja arvatud;
- 4) „energiatõhusus” – töö, teenuse, kauba või energiaväljundi ja energiasisendi vaheline suhe;
- 5) „energiasääst” – säästetud energia hulk, mis määratakse mõõtes ja/või hinnates tarbimist enne ja pärast energiatõhususe parandamise meetme rakendamist, tagades samas energiatarbimist mõjutavate välistingimuste normaliseerimise;
- 6) „energiatõhususe paranemine” – energiatõhususe suurenemine tehnoloogiliste, käitumuslike ja/või majanduslike muutuste tulemusel;
- 7) „energiateenus” – füüsiline kasu, teenus või kaup, mis saadakse energia kombineerimisel energiatõhusa tehnoloogiaga või tegevusega, mis võib hõlmata teenuse osutamiseks vajalikke toiminguid, hooldust ja kontrolli, mida tehakse lepingu alusel ja mille puhul on tõestatud, et tavaolukorras viib see kontrollitava ja mõõdetava või hinnatava energiatõhususe paranemiseni või primaarenergia säästmiseni;
- 8) „avaliku sektori asutus” – „ostja” vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivis 2004/18/EÜ (ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta)⁽¹⁾ esitatud määratlusele;
- 9) „keskvalitsus” – kõik haldusüksused, kelle pädevus laieneb kogu liikmesriigi territooriumile;
- 10) „kasulik üldpõrandapind” – hoone või selle osa põrandapind, mille sisekliima reguleerimiseks kasutatakse energiat;
- 11) „energiajuhtimissüsteem” – kogum üksteisega seotud või üksteist mõjutavaid elemente, mis esinevad kavas, millega kehtestatakse energiatõhususe eesmärk ja strateegia selle eesmärgi saavutamiseks;
- 12) „Euroopa standard” – Euroopa Standardikomitee, Euroopa Elektrotehnika Standardikomitee või Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituudi vastu võetud ja avalikuks kasutuseks kättesaadavaks tehtud standard;
- 13) „rahvusvaheline standard” – Rahvusvahelise Standardiorganisatsiooni vastu võetud ja üldsusele kättesaadavaks tehtud standard;

⁽¹⁾ ELT L 134, 30.4.2004, lk 114.

▼ B

- 14) „kohustatud isik” – energiatarnija või energia jaemüügi ettevõtja, kes on seotud artiklis 7 osutatud riiklike energiatõhususkohustuste süsteemidega;
- 15) „volitatud isik” – juriidiline isik, kellele valitsus või muu avaliku sektori asutus on delegeerinud volitused arendada, juhtida või hallata rahastamiskava valitsuse või muu avaliku sektori asutuse nimel;
- 16) „osalev isik” – ettevõtja või avaliku sektori asutus, kes on võtnud endale vabatahtliku kokkuleppega kohustuse saavutada teatavad eesmärgid või kes on hõlmatud riikliku regulatiivse poliitikainstrumentidega;
- 17) „avaliku sektori rakendusasutus” – avalik-õiguslik asutus, kes vastutab energia või süsinikdioksiidi maksustamise, rahastamiskavade ja -instrumentide, fiskaalsete stiimulite, standardite ja normide, energiamärgistuse süsteemide, koolitus- või haridustegevuse elluviimise või jälgimise eest;
- 18) „poliitikameede” – regulatiivne, finants-, fiskaal-, vabatahtlik või teabe andmise instrument, mille liikmesriik on ametlikult kehtestanud ja rakendanud turuosalistele toetava raamistiku, nõude või stiimuli loomiseks, et pakkuda ja osta energiateenuseid ja võtta muid energiatõhususe parandamise meetmeid;
- 19) „üksikmeede” – meede, mis viib energiatõhususe kontrollitava ja mõõdetava või hinnatava paranemiseni ja mis võetakse poliitilise meetme tulemusel;
- 20) „energiatarnija” – füüsiline või juriidiline isik, sealhulgas jaotusvõrguettevõtja, kes vastutab energia transpordi eest selle tarnimiseks lõpptarbijatele või jaotusjaamadele, kes müüvad energiat lõpptarbijatele;
- 21) „jaotusvõrguettevõtja” – direktiivis 2009/72/EÜ määratletud jaotusvõrguettevõtja ja direktiivis 2009/73/EÜ määratletud jaotussüsteemi haldur;
- 22) „energia jaemüügi ettevõtja” – füüsiline või juriidiline isik, kes müüb energiat lõpptarbijatele;
- 23) „lõpptarbija” – füüsiline või juriidiline isik, kes ostab energiat oma lõpptarbimiseks;
- 24) „energiateenuseosutaja” – füüsiline või juriidiline isik, kes tarnib energiateenused või muud energiatõhususe parandamise meetmed lõpptarbija seadmesse või ruumidesse;

▼B

- 25) „energiaaudit” – süstemaatiline menetlus, mida tehakse adekvaatsete teadmiste saamiseks hoone või hoonete rühma, tööstusliku või kaubandusliku protsessi või käitise või eraõiguslike või avalik-õiguslike teenuste energiatarbimise profiili kohta ning millega määratakse kulutõhusa energiasäästu võimalused ja säästu suurus ning mille tulemuste põhjal koostatakse aruanne;
- 26) „väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad” või „VKEd” – komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ (mis käsitleb mikro-ettevõtete, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlust) ⁽¹⁾ lisa I jaotises määratletud ettevõtjad; mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate kategooriasse kuuluvad ettevõtjad, kellel on vähem kui 250 töötajat ja kelle aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot;
- 27) „energiatõhususe leping” – kasusaaja ja energiatõhususe parandamise meetme osutaja vaheline lepinguline kokkulepe, mida kontrollitakse ja jälgitakse kogu lepingu kehtivuse aja jooksul ning mille alusel makstakse nimetatud meetmesse tehtud investeeringute (töö, tarnimine või teenus) eest sõltuvalt lepingus kokku lepitud energiatarbimise parandamise tasemest või muust kokkulepitud energiatarbimise kriteeriumist, näiteks rahalisest säästust;
- 28) „arukas arvestisüsteem” – elektrooniline süsteem, mis on võimeline mõõtma energia tarbimist, andes tavapärasest arvestist rohkem teavet, ning on võimeline edastama ja vastu võtma andmeid elektroonilist sidevahendit kasutades;
- 29) „ülekandevõrguettevõtja” – vastavalt direktiivis 2009/72/EÜ määratletud põhivõrguettevõtja ja direktiivis 2009/73/EÜ määratletud ülekandesüsteemi haldur;
- 30) „koostootmine” – soojusenergia ja elektrienergia või mehaanilise energia samaaegne tootmine ühes protsessis;
- 31) „majanduslikult põhjendatud nõudlus” – nõudlus, mis ei ületa soojuse või jahutuse vajadust ja mis muidu täidetak turutingimustel muude energiatootmisprotsessidega kui koostootmine;
- 32) „kasulik soojus” – soojus, mis on toodetud koostootmisprotsessis, et täita majanduslikult põhjendatud nõudlust soojuse või jahutuse järele;
- 33) „koostoodetud elekter” – elekter, mis on toodetud kasuliku soojuse tootmisega seotud protsessis ja arvatud vastavalt I lisas esitatud meetodikale;
- 34) „tõhus koostootmine” – koostootmine, mis vastab II lisas sätestatud kriteeriumidele;

⁽¹⁾ ELT L 124, 20.5.2003, lk 36.

▼B

- 35) „üldkasutegur” – elektrienergia ja mehaanilise energia ning kasuliku soojuse aastatoodangu summa, mis on jagatud kütusekogusega, mida kasutati soojuse tootmiseks koostootmisprotsessis ning elektri- ja mehaanilise energia brutotoodangu saamiseks;
- 36) „elektri- ja soojusenergia suhtarv” – koostoodetud elektri ja kasuliku soojuse suhtarv täielikul koostootmisrežiimil konkreetse seadme talitlusandmete põhjal;
- 37) „koostootmisseade” – seade, mis on võimeline talitlema koostootmisrežiimil;
- 38) „väikekoostootmisseade” – koostootmisseade, mille installeeritud võimsus on alla 1 MW_e;
- 39) „mikrokoostootmisseade” – koostootmisseade, mille maksimaalne võimsus on alla 50 kW_e;
- 40) „krundi hoonestustihedus” – krundil asuva hoone pörandapinna suhe krundi pindalasse;
- 41) „tõhus kaugküte ja -jahutus” – kaugkütte- või kaugjahutussüsteem, mis kasutab vähemalt 50 % taastuvenergiat, 50 % heitsoojust, 75 % koostoodetud soojust või 50 % sellise energia ja soojuse kombinatsiooni;
- 42) „tõhus küte ja jahutus” – kütte- ja jahutusvõimalus, mis võrreldes praeguste suundumuste jätkumise stsenaariumit kajastava lähtestseenaariumiga vähendab mõõdetavalt primaarenergia sisendit, mida on vaja selleks, et tarnida üks saadud energiaühik asjaomase süsteemi piires kulutõhusal viisil, nagu on hinnatud käesolevas direktiivis viidatud kulude-tulude analüüsis, võttes arvesse kaevandamiseks, muundamiseks, transpordiks ja jaotamiseks vajalikku energiat;
- 43) „tõhus individuaalne küte ja jahutus” – individuaalse kütte ja jahutuse tarnimise võimalus, mis võrreldes tõhusa kaugkütte ja -jahutusega vähendab mõõdetavalt taastumatu primaarenergia sisendit, mida on vaja selleks, et tarnida üks saadud energiaühik asjaomase süsteemi piires, või milleks on vaja sama, ent väiksemate kuludega taastumatu primaarenergia sisendit, võttes arvesse kaevandamiseks, muundamiseks, transpordiks ja jaotamiseks nõutavat energiat;
- 44) „oluline remont” – remont, mille maksumus ületab 50 % uue samaväärse seadme investeerimiskuludest;
- 45) „energiavahendaja” – nõudluspoole teenusepakkuja, kes ühendab mitmed lühiajalised tarbimiskoormused müümiseks otse või enampakkumisel organiseeritud energiaturgudel.

▼B*Artikkel 3***Energiatõhususe eesmärgid**

1. Iga liikmesriik seab soovitusliku riikliku energiatõhususe eesmärgi, võttes aluseks primaarenergia tarbimise või lõppenergia tarbimise, primaarenergia säästu või lõppenergia säästu või energiamahukuse. Liikmesriigid teatavad nendest eesmärkidest komisjonile vastavalt artikli 24 lõikele 1 ja XIV lisa 1. osale. Teatades väljendavad liikmesriigid neid eesmärke ka primaarenergia tarbimise absoluutasemena aastal 2020 ning selgitavad, kuidas ja milliste andmete alusel see on arvutatud.

Nimetatud eesmärkide seadmisel võtavad liikmesriigid arvesse:

▼MI

a) et liidu 2020. aasta energiatarbimine ei ületa 1 483 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul või 1 086 naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul;

▼B

- b) käesolevas direktiivis sätestatud meetmeid;
- c) direktiivi 2006/32/EÜ artikli 4 lõike 1 kohaselt seatud riiklike energiasäästueesmärkide saavutamiseks vastu võetud meetmeid ja
- d) muid liikmesriikides ja liidu tasandil energiatõhususe edendamiseks võetud meetmeid.

Nimetatud eesmärkide seadmisel võivad liikmesriigid samuti arvesse võtta primaarenergia tarbimist mõjutavaid riiklikke olusid, näiteks:

- a) kulutõhusa energiasäästu allesjäänud potentsiaali,
- b) SKP arengut ja prognoosi,
- c) muutusi energia impordis ja ekspordis,
- d) kõigi taastuvate energiaallikate arendamist, tuumaenergiat, süsinikdioksiidi kogumist ja säilitamist ning
- e) varajast tegutsemist.

▼MI

2. 30. juuniks 2014 hindab komisjon saavutatud edusamme ja seda, kas liit suudab tõenäoliselt saavutada 2020. aasta eesmärgi, mille kohaselt energiatarbimine ei ületa 1 483 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul ja/või 1 086 naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul.

▼B

3. Lõikes 2 osutatud hindamise käigus komisjon:
- a) liidab kokku liikmesriikide esitatud riiklikud soovituslikud energiatõhususe eesmärgid;
- b) hindab, kas nende eesmärkide summat saab käsitada usaldusväärse alusena selle hindamisel, kas liidul tervikuna kulgeb eesmärgi saavutamise plaanipäraselt, võttes arvesse esimese aastaaruande hindamist kooskõlas artikli 24 lõikega 1 ja riiklike energiatõhususe tegevuskavade hindamist kooskõlas artikli 24 lõikega 2;

▼ B

- c) võtab arvesse täiendavat analüüsi, mis tugineb järgmisele:
- i) liidu tasandil majandustegevusega seoses energiatarbimise ja -mahukuse valdkonnas tehtud edusammude hindamine, sealhulgas nende liikmesriikide energia tarnimise tõhususe vallas tehtud edusammude hindamine, kelle riiklikud soovituslikud eesmärgid põhinevad energia lõpptarbimisel või -säästul, sealhulgas selliste edusammude hindamine, mis tulenevad sellest, et need liikmesriigid järgivad käesoleva direktiivi III peatükki;
  - ii) liidu tasandil energiatarbimise tulevikusuundumusi käsitlevate mudelarvutuste tulemused;

▼ M1

- d) võrdleb punktide a–c kohaseid tulemusi energiatarbimise mahuga, mida oleks vaja 2020. aasta eesmärgi saavutamiseks, mille kohaselt energiatarbimine ei ületa 1 483 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul ja/või 1 086 naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul.

▼ M3

4. Hiljemalt 31. oktoobriks 2022 hindab komisjon, kas liit on saavutanud 2020. aasta energiatarbimise põhieesmärgi.

5. Iga liikmesriik kehtestab määruse (EL) 2018/1999⁽¹⁾ artiklite 4 ja 6 kohaselt soovituslikud riiklikud energiatarbimise eesmärgid, pidades silmas käesoleva direktiivi artikli 1 lõikes 1 sätestatud liidu 2030. aasta eesmärki. Kõnealuste energiatarbimise eesmärgide kehtestamisel võtavad liikmesriigid arvesse, et liidu energiatarbimine ei tohi 2030. aastal ületada 1 273 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia ja/või 956 miljonit naftaekvivalenttonni lõppenergia. Liikmesriigid teatavad kõnealused energiatarbimise eesmärgid komisjonile määruse (EL) 2018/1999 artiklites 3 ja 7–12 osutatud lõimitud riiklike energia- ja kliimavahemäärade raames ja nimetatud artiklite kohaselt.

6. Komisjon hindab artikli 1 lõikes 1 sätestatud liidu 2030. aasta energiatarbimise põhieesmärki, et esitada hiljemalt 2023. aastal seadusandlik ettepanek kõnealuse eesmärgi suurendamiseks juhul, kui majanduse või tehnoloogia arengust tuleneb oluline kulude vähenemine või kui on vaja täita liidu rahvusvahelisi CO₂-heite vähendamise kohustusi.

▼ B

II PEATÜKK

ENERGIAKASUTUSE TÕHUSUS

▼ M4

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

Artikkel 5

Avaliku sektori asutuste hoonete eeskuju

1. Iga liikmesriik tagab, ilma et see piiraks direktiivi 2010/31/EL artikli 7 kohaldamist, et alates 1. jaanuarist 2014 renoveeritakse igal aastal 3 % nende keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate köetavate ja/või jahutatavate hoonete üldpõrandapinnast, et täita vähemalt energiatõhususe miinimumnõuded, mis asjaomane liikmesriik direktiivi 2010/31/EL artikli 4 kohaldamisel on kehtestanud.

3 % määr arvutatakse üle 500 m² kasuliku üldpõrandapinnaga ja sellise liikmesriigi keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate hoonete üldpõrandapinnast, kes iga aasta 1. jaanuariks ei vasta direktiivi 2010/31/EL artikli 4 kohaldamisega kehtestatud energiatõhususe miinimumnõuetele. Nimetatud piirmäära vähendatakse alates 9. juulist 2015 näiduni 250 m².

Kui liikmesriik nõuab, et kohustus renoveerida iga aasta 3 % üldpõrandapinnast laieneks põrandapinnale, mis kuulub keskvalitsuse tasandist allpool olevatele haldusüksustele ja mis on nende kasutuses, arvutatakse 3 % määr üle 500 m² ning 9. juuli 2015 seisuga üle 250 m² kasuliku üldpõrandapinnaga ja sellise liikmesriigi keskvalitsuse ning haldusüksuste omanduses ja kasutuses olevate hoonete üldpõrandapinnast, kes iga aasta 1. jaanuariks ei vasta direktiivi 2010/31/EL artikli 4 kohaldamisega kehtestatud energiatõhususe miinimumnõuetele.

Kui liikmesriik rakendab keskvalitsuse hoonete põhjaliku renoveerimise meetmeid kooskõlas esimese lõiguga, võib ta otsustada vaadelda ehitist tervikuna, arvates sealhulgas kaasa hoone välispiirded, seadmed, kaitsemise ja hoolduse.

Liikmesriigid nõuavad, et väikseima energiatõhususega keskvalitsuse hooned oleksid energiatõhususe meetmete võtmisel prioriteetsed, kui see on kulutõhus ja tehniliselt teostatav.

2. Liikmesriigid võivad otsustada mitte kehtestada või kohaldada lõikes 1 osutatud nõudeid järgmiste hoonekategoriate suhtes:

- a) hooned, mis on ametliku kaitse all teatava keskkonna või nende endi spetsiifilise arhitektuurilise või ajaloolise väärtuse tõttu, nii et konkreetsete energiatõhususe miinimumnõuete täitmine muudaks vastuvõetamatult nende olemust või välimust;
- b) relvajõududele või keskvalitsusele kuuluvad ja riigikaitse eesmärgete teenivad hooned, välja arvatud relvajõudude ja riigikaitseasutuste teenistuses oleva muu personali individuaalsed eluruumid või kontorihooned;
- c) kultuskohtadena või religioosseks tegevuseks kasutatavad hooned.

3. Kui liikmesriik renoveerib antud aastal rohkem kui 3 % keskvalitsuse hoonete põrandapinnast, võib ta arvestada ülejäänud keskvalitsuse hoonete renoveeritud põrandapinda nii, nagu oleks see renoveeritud kolme eelmise või kolme järgmise aasta jooksul.

▼B

4. Liikmesriigid võivad arvestada keskvalitsuse hoonete ühe aasta renoveerimismäära täitmisel uusi hooned, mida kasutatakse ja omatakse eelmise kahe aasta jooksul lammutatud keskvalitsuse hoonete asemel või selliste hoonete asemel, mis on eelmise kahe aasta jooksul müüdnud, lammutatud või kasutusest kõrvaldatud muude hoonete suurema kasutuse tõttu.

5. Lõike 1 kohaldamiseks teevad liikmesriigid 31. detsembriks 2013 selliste köetavate ja/või jahutatavate keskvalitsuse hoonete inventuuri, mille kasulik üldpõrandapind on üle 500 m² ja 9. juuliks 2015 üle 250 m², jättes välja hooned, mille suhtes kehtib erand lõike 2 alusel, ja teevad üldsusele kättesaadavaks selle tulemused. Inventuur sisaldab järgmisi andmeid:

a) põrandapind ruutmeetrites ja

b) iga hoone energiatõhusus või asjakohased energiaandmed.

6. Ilma et see piiraks direktiivi 2010/31/EL artikli 7 kohaldamist, võivad liikmesriigid alternatiivse lähenemisena käesoleva artikli lõigetele 1–5 võtta muid kulutõhusaid meetmeid, sealhulgas täielik renoveerimine ja meetmed hoonete kasutajate käitumise muutmiseks, et saavutada 2020. aastaks liikmesriikide keskvalitsuste omanduses ja kasutuses olevate asjakohaste hoonete puhul energiasääst, mis on vähemalt samaväärne lõikes 1 nõutuga; nendest meetmetest teatatakse igal aastal.

Selle alternatiivse lähenemise puhul võivad liikmesriigid arvestada lõigete 1–4 kohaldamisega loodavat energiasäästu, kasutades võrdluse aluseks olevate keskvalitsuse hoonete energiatarbimise puhul asjakohaseid standardväärtuseid enne ja pärast renoveerimist ning vastavalt hinnangule nende hoonete pinna kohta. Võrdluse aluseks olevate keskvalitsuse hoonete kategooriad peavad esindama kõiki selliseid hooned.

Alternatiivse lähenemise valinud liikmesriigid teatavad komisjonile hiljemalt 31. detsembriks 2013 alternatiivsed meetmed, mida neil on kavas võtta, ja näitavad, kuidas nad saavutavad energiatõhususe samaväärse paranemise keskvalitsuse vara hulka kuuluvate hoonete puhul.

7. Liikmesriigid julgustavad avaliku sektori asutusi, sealhulgas piirkondliku ja kohaliku tasandi asutusi, ja sotsiaalmajadega tegelevaid avalik-õiguslikke asutusi, võttes nõuetekohaselt arvesse nende vastavat pädevust ja halduskorraldust,

a) võtma vastu energiatõhususe kava, mis on eraldiseisev või osa suuremast kliima- või keskkonnakavast ning sisaldab konkreetseid energiasäästu ja -tõhususe eesmärke ning meetmeid, et järgida lõigetes 1, 5 ja 6 sätestatud keskvalitsuse hoonete eeskujut;

b) looma energiajuhtimissüsteemi, sealhulgas nägema ette energiaaudidit, nii et see oleks osa kava rakendamisest;

▼B

- c) kasutama vajaduse korral energiateenuse ettevõtjaid ja energiatõhususe lepinguid, et rahastada renoveerimisi ja rakendada kavasid, mille eesmärk on säilitada või parandada energiatõhusust pikas perspektiivis.

*Artikkel 6***Avaliku sektori asutuste ostud**

1. Liikmesriigid tagavad, et keskvalitsus ostab üksnes suure energiatõhususega tooteid, teenuseid ja hooneid, niivõrd kui see on kulutõhus, majanduslikult teostatav, üldiselt jätkusuutlik ja tehniliselt sobiv, ning piisava konkurentsi olemasolul, nagu on osutatud III lisas.

Lõike 1 esimeses lõigus sätestatud kohustust kohaldatakse avaliku sektori asutuste poolt toodete, teenuste ja hoonete ostmiseks sõlmitavate lepingute suhtes, mille väärtus on võrdne direktiivi 2004/18/EÜ artiklis 7 sätestatud piirmääradega või nendest suurem.

2. Lõikes 1 osutatud kohustust kohaldatakse relvajõudude lepingute suhtes vaid sellises ulatuses, mis ei ole mingil viisil vastuolus relvajõudude tegevuse olemuse ja põhieesmärgiga. Nimetatud kohustust ei kohaldata kaitseotstarbelise varustuse hankelepingute suhtes, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivis 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord⁽¹⁾.

3. Liikmesriigid julgustavad avaliku sektori asutusi, sealhulgas piirkondliku ja kohaliku tasandi asutusi, järgima keskvalitsuse eeskujuga ostma üksnes suure energiatõhususega tooteid, teenuseid ja hooneid, võttes nõuetekohaselt arvesse nende vastavat pädevust ja halduskorraldust. Liikmesriigid julgustavad avaliku sektori asutusi teenuste hangete korraldamisel hindama, kas on võimalik sõlmida pikaajalist energiatõhusust andvaid lepinguid, mille tulemusena saavutatakse pikaajaline energiasääst.

4. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, võib liikmesriik direktiivi 2010/30/EL alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktiga tervikuna hõlmatud toodete paketi ostmise puhuks ette näha, et paketi energiatõhusus kokku on prioriteetsem kui paketi üksikute toodete energiatõhusus, ostes toodete paketi, mis vastab kõrgeima energiatõhususklassi kriteeriumile.

⁽¹⁾ ELT L 216, 20.8.2009, lk 76.

▼ **M3***Artikkel 7***Energiasäästukohustus**

1. Liikmesriigid peavad saavutama lõppkasutuse kumulatiivse energiasäästu, mis on vähemalt võrdne järgmisega:

- a) igal aastal 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 uus energiasääst 1,5 % aastasest energiamüügist lõpptarbijatele, arvestatuna 1. jaanuarile 2013 eelnenud viimase kolme aasta keskmisena. Transpordis kasutatava energia müügi mahu võib sellest arvutusest täielikult või osaliselt välja jätta;
- b) igal aastal alates 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 uus energiasääst 0,8 % aastasest energia lõpptarbimisest, arvestatuna 1. jaanuarile 2019 eelnenud viimase kolme aasta keskmisena. Erandina käesolevast nõudest võivad Küpros ja Malta igal aastal 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 saavutada uue energiasäästu 0,24 % aastasest energia lõpptarbimisest, arvestatuna 1. jaanuarile 2019 eelnenud viimase kolme aasta keskmisena.

Liikmesriigid võivad arvesse võtta energiasäästu poliitikameetmetest, mis võeti hiljemalt 31. detsembril 2020 või pärast seda kuupäeva, tingimusel et selliste meetmete tulemuseks on uued üksikmeetmed, mida võetakse pärast 31. detsembrit 2020.

Kooskõlas esimese lõigu punktiga b peavad liikmesriigid jätkuvalt saavutama uue iga-aastase säästu kümneaastastel ajavahemikel pärast 2030. aastat, välja arvatud juhul, kui läbivaatamisel komisjonis 2027. aastal ja seejärel iga kümne aasta tagant jõutakse järeldusele, et aastaks 2050 seatud liidu pikaajalisi energia- ja kliimaeesmärke ei ole vaja saavutada.

Liikmesriigid otsustavad, kuidas jaotada uue säästu arvatud kogus esimese lõigu punktides a ja b osutatud ajavahemike peale, tingimusel et nõutav lõppkasutuse summaarne kumulatiivne energiasääst on saavutatud kummagi kohustusperioodi lõpuks.

2. Tingimusel et liikmesriigid täidavad vähemalt lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud lõppkasutuse kumulatiivse energiasäästu kohustuse, võivad nad nõutava energiasäästu koguse arvutada, kasutades ühte või mitut järgmist võimalust:

- a) kohaldades lõpptarbijatele müüdava energia aastase säästu määra või energia lõpptarbimise säästu määra, arvestatuna 1. jaanuarile 2019 eelnenud viimase kolme aasta keskmisena;
- b) jättes arvutamise lähtestsenaariumist täielikult või osaliselt välja transpordis kasutatava energia;
- c) kasutades mis tahes lõikes 4 osutatud võimalust.

3. Kui liikmesriigid kasutavad lõike 2 punktis a, b või c osutatud võimalust, kehtestavad nad:

- a) aastase säästu määra, mida kohaldatakse nende lõppkasutuse kumulatiivse energiasäästu arvutamisel, mis tagab, et nende energia netsäästu lõplik kogus ei ole lõike 1 esimese lõigu punktis b nõutust väiksem, ning

▼ **M3**

b) arvutamise lähtestsenaariumi, millest võidakse täielikult või osaliselt välja jätta transpordis kasutatav energia.

4. Tingimusel, et järgitakse lõiget 5, võib liikmesriik:

a) teha lõike 1 esimese lõigu punkti a kohase arvutuse, kasutades väärtusena 1 % 2014. ja 2015. aastal, 1,25 % 2016. ja 2017. aastal ning 1,5 % 2018., 2019. ja 2020. aastal;

b) jätta arvutusest täielikult või osaliselt välja lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud kohustusperioodi puhul sellise energia müügi maht või nimetatud lõigu punktis b osutatud kohustusperioodi puhul selline energia lõpptarbimise maht, mida kasutatakse direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud tööstusharudes;

c) lubada arvata nõutavast energiasäästu kogusest maha energiasääst, mis on saavutatud energia muundamise, jaotuse ja ülekande sektorites, sealhulgas töhusa kaugkütte ja -jahutuse infrastruktuuris, artikli 14 lõikes 4 ja lõike 5 punktis b, artikli 15 lõigetes 1–6 ja lõikes 9 sätestatud nõuete rakendamise tulemusena. Liikmesriigid teavitavad komisjoni käesoleva punkti kohaselt kavandatavatest poliitikameetmetest ajavahemikuks 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 oma lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade raames. Kõnealuste meetmete mõju arvutatakse V lisa kohaselt ja lisatakse nimetatud kavadesse;

d) võtta nõutava energiasäästu koguse arvutamisel arvesse energiasäästu, mis tuleneb üksikmeetmetest, mida on rakendatud alates 31. detsembrist 2008 ning mis avaldavad jätkuvalt mõju 2020. aastal seoses lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud kohustusperioodiga ja pärast 2020. aastat seoses lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud kohustusperioodiga ning mida on võimalik mõõta ja kontrollida;

e) võtta nõutava energiasäästu koguse arvutamisel arvesse energiasäästu, mis tuleneb poliitikameetmetest, kui on võimalik näidata, et tänu kõnealustele meetmetele rakendatakse alates 1. jaanuarist 2018 kuni 31. detsembrini 2020 üksikmeetmeid, mis tagavad energiasäästu pärast 31. detsembrist 2020;

f) jätta nõutava energiasäästu koguse arvutamisel välja 30 % tõendatult hoonete välispinnal ja hoonete sees oma tarbeks toodetud energia kogusest, mis on saadud tänu poliitikameetmetele, millega edendatakse uute taastuvenergialahenduste paigaldamist;

g) võtta nõutava energiasäästu koguse arvutamisel arvesse energiasäästu, mis ületab energiasäästu, mis tuleb saavutada kohustusperioodil 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020, tingimusel et selline sääst tuleneb artiklites 7a ja 7b osutatud poliitikameetmete alusel võetud üksikmeetmetest, millest liikmesriigid on teada andnud oma riiklikes energiatõhususe tegevuskavades ning mille kohta nad on aru andnud oma eduaruannetes vastavalt artiklile 24.

▼M3

5. Liikmesriigid kohaldavad lõike 4 kohaselt valitud variante ning arvutavad nende mõju lõike 1 esimese lõigu punktides a ja b osutatud kohustusperioodide kohta eraldi:

a) lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud kohustusperioodi jooksul nõutava energiasäästu koguse arvutamiseks võivad liikmesriigid kohaldada lõike 4 punkte a–d. Kõik lõike 4 kohaselt valitud variandid koos ei tohi anda üle 25 % energiasäästu kogusest, millele on osutatud lõike 1 esimese lõigu punktis a;

b) lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud kohustusperioodil nõutava energiasäästu koguse arvutamiseks võivad liikmesriigid kasutada lõike 4 punkte b–g, kui lõike 4 punktis d osutatud üksikmeetmed avaldavad jätkuvalt kontrollitavat ja mõõdetavat mõju pärast 31. detsembrist 2020. Kõik lõike 4 kohaselt valitud variandid koos ei tohi tuua kaasa suuremat energiasäästu kui 35 % energiasäästu kogusest, mis on arvutatud kooskõlas lõigetega 2 ja 3.

Sõltumata sellest, kas liikmesriigid jätavad arvutamise lähtestsenaariumist täielikult või osaliselt välja transpordis kasutatava energia või kasutavad mis tahes lõikes 4 osutatud varianti, tagavad nad, et kohustusperioodil 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 energia lõpptarbimises saavutatav uue säästu netokogus ei ole väiksem kui kogus, mis saavutatakse lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud aastase energiasäästu määra kohaldamisel.

6. Liikmesriigid kirjeldavad oma lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades vastavalt määruse (EL) 2018/1999 III lisale, kuidas arvutatakse energiasäästu kogus, mis tuleb saavutada käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud ajavahemiku 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 jooksul ja asjakohasel juhul selgitavad, kuidas kehtestati aastase energiasäästu määr ja arvutamise lähtestsenaarium ning milliseid käesoleva artikli lõikes 4 esitatud variante kohaldati ja mil määral.

7. Pärast 31. detsembrist 2020 saavutatud energiasäästu ei arvestata energiasäästu koguse hulka, mis tuleb saavutada ajavahemikul 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

8. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid, kes lubavad kohustatud isikutel kasutada artikli 7a lõike 6 punktis b osutatud võimalust, võtta käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaldamisel arvesse mis tahes 2010. aastale järgneval aastal ja enne käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud kohustusperioodi saavutatud energiasäästu nii, nagu see oleks saavutatud pärast 31. detsembrist 2013 ja enne 1. jaanuarit 2021, tingimusel et esinevad kõik järgmised asjaolud:

a) energiatõhususkohustuste süsteem kehtis mis tahes ajal alates 31. detsembrist 2009 kuni 31. detsembrini 2014 ja see oli hõlmatud artikli 24 lõike 2 kohaselt liikmesriigi esitatud esimese riikliku energiatõhususe tegevuskavaga;

▼ **M3**

- b) energiasääst saavutati kohustuste süsteemi raames;
- c) energiasääst arvutatakse kooskõlas V lisaga;
- d) aastad, mille puhul on energiasäästu arvesse võetud nii, nagu oleks see saavutatud, on märgitud riiklikes energiatõhususe tegevuskavades kooskõlas artikli 24 lõikega 2.

9. Liikmesriigid tagavad, et artiklites 7a ja 7b ning artikli 20 lõikes 6 osutatud poliitikameetmetest tulenev energiasääst arvutatakse kooskõlas V lisaga.

10. Liikmesriigid peavad käesoleva artikli lõike 1 kohaselt nõutava energiasäästu koguse saavutamiseks looma artiklis 7a osutatud energiatõhususkohustuste süsteemi või võtma artiklis 7b osutatud alternatiivseid poliitikameetmeid. Liikmesriigid võivad ühendada energiatõhususkohustuste süsteemi alternatiivsete poliitikameetmetega.

11. Energiasäästu saavutamise kohustuste täitmiseks võetavate poliitikameetmete väljatöötamisel võtavad liikmesriigid arvesse vajadust leevendada energiaostuvõimetust kooskõlas nende määratletud kriteeriumidega ja võttes arvesse olemasolevaid valdkonna tavaid, nõudes asjakohases ulatuses, et osa riikliku energiatõhususkohustuste süsteemi raames võetud energiatõhususmeetmetest, alternatiivsetest poliitikameetmetest või riiklikust energiatõhususe fondist rahastatud programmidest või meetmetest tuleb rakendada prioriteedina majanduslikult ebakindlas olukorras olevates kodumajapidamistes, sealhulgas energiaostuvõimetutes kodumajapidamistes ja asjakohasel juhul sotsiaaleluruumides.

Energiaostuvõimetuse leevendamise meetmete tulemustest käesoleva direktiivi kontekstis annavad liikmesriigid teada oma lõimitud riiklikes energia- ja kliimaalastes eduaruannetes kooskõlas määrusega (EL) 2018/1999.

12. Liikmesriigid tõendavad, et kui tegemist on poliitikameetmete või üksikmeetmete kattuva mõjuga, ei arvestata energiasäästu kahekordselt.

Artikkel 7a

Energiatõhususkohustuste süsteemid

1. Kui liikmesriigid otsustavad täita oma kohustusi artikli 7 lõike 1 kohaselt nõutava energiasäästu koguse saavutamiseks energiatõhususkohustuste süsteemi abil, tagavad nad, et iga liikmesriigi territooriumil tegutsevad, käesoleva artikli lõikes 2 osutatud kohustatud isikud täidavad oma lõppkasutuse kumulatiivse energiasäästu nõude, mis on sätestatud artikli 7 lõikes 1, ilma et see piiraks artikli 7 lõigete 4 ja 5 kohaldamist.

Asjakohasel juhul võivad liikmesriigid otsustada, et kohustatud isikud täidavad kõnealuse energiasäästunõude täielikult või osaliselt rahalise sissemaksega riiklikku energiatõhususe fondi vastavalt artikli 20 lõikele 6.

▼M3

2. Objektiivseid ja mittediskrimineerivaid kriteeriume aluseks võttes määravad liikmesriigid kohustatud isikud oma territooriumil tegutsevate energiatarnijate, energia-jaemüügiettevõtjate ja transpordikütusetarnijate või -jaemüüjate seast. Kohustuse täitmiseks vajaliku energiasäästu koguse peavad saavutama liikmesriigi poolt lõpptarbijate seast määratud kohustatud isikud, sõltumata artikli 7 lõike 1 kohaselt tehtud arvutusest, või kui liikmesriigid nii otsustavad, siis muud isikud sertifitseeritud energiasäästuna, nagu on kirjeldatud käesoleva artikli lõike 6 punktis a.

3. Kui energia-jaemüügiettevõtja määratakse lõike 2 kohaselt kohustatud isikuks, tagavad liikmesriigid, et oma kohustust täites ei loo energia-jaemüügiettevõtja tarbijatele tarnija vahetamiseks tõkkeid.

4. Liikmesriigid väljendavad igalt kohustatud isikult nõutavat energiasäästu kogust kas lõpp- või primaarenergia tarbimisena. Nõutava energiasäästu koguse väljendamiseks valitud meetodit kasutatakse ka kohustatud isikute teatatud energiasäästu arvutamiseks. Kasutatakse IV lisas osutatud ümberarvutustegureid.

5. Liikmesriigid loovad mõõtmis-, kontrolli- ja tõendamissüsteemid, millega kontrollitakse dokumenteeritult vähemalt statistiliselt olulist osa ja esindavat valimit kohustatud isikute poolt kasutusele võetud energiatõhususe parandamise meetmetest. Mõõtmine, kontrollimine ja tõendamine peab toimuma kohustatud isikutest sõltumatult.

6. Energiatõhususkohustuste süsteemi raames võivad liikmesriigid teha emba-kumba või mõlemat:

a) lubada kohustatud isikutel arvestada oma kohustuste täitmisena energiateenuseosutaja või muu kolmanda isiku saavutatud sertifitseeritud energiasäästu, sealhulgas ka siis, kui kohustatud isikud edendavad muude riigi heakskiidetud asutuste või avaliku sektori asutuste kaudu meetmeid, mis võivad hõlmata ametlike partnerlusi ja mida võib täiendada muude rahastamisallikatega. Kui liikmesriigid seda lubavad, tagavad nad, et energiasäästu sertifitseerimisel kehtib liikmesriikide kehtestatud selge, läbipaistev ja kõikidele turuosalistele avatud ja sertifitseerimiskulude minimeerimist taotlev heakskiitmismenetlus;

b) lubada kohustatud isikutel arvestada teataval aastal saavutatud energiasäästu nii, nagu see oleks saavutatud mis tahes eelmisel neljal või järgmisel kolmel aastal, kuid mitte pärast artikli 7 lõikes 1 sätestatud kohustusperioodide lõppu.

Liikmesriigid hindavad ja asjakohasel juhul võtavad meetmeid, et minimeerida energiatõhususkohustuste süsteemide otseste ja kaudsete kulude mõju rahvusvahelisele konkurentsile avatud energiamahukate tööstusharude konkurentsivõimele.

▼ **M3**

7. Liikmesriigid avaldavad kord aastas kõikide kohustatud isikute või kohustatud isiku iga allkategoria saavutatud energiasäästu ja süsteemiga saavutatud koguenergiesäästu.

*Artikkel 7b***Alternatiivsed poliitikameetmed**

1. Kui liikmesriigid otsustavad täita oma kohustusi artikli 7 lõike 1 kohaselt nõutava energiasäästu saavutamiseks alternatiivsete poliitikameetmetega, tagavad nad, et artikli 7 lõikes 1 nõutud energiasäästu saavutavad lõpptarbijad, ilma et see piiraks artikli 7 lõigete 4 ja 5 kohaldamist.

2. Kõikide meetmete jaoks, mis ei ole maksustamismeetmed, loovad liikmesriigid mõõtmis-, kontrollimis- ja tõendamissüsteemi, mille alusel kontrollitakse dokumenteeritult vähemalt statistiliselt olulist ja esindavat valimit osalevate või volitatud isikute poolt energiatõhususe suurendamiseks võetud meetmetest. Mõõtmine, kontrollimine ja tõendamine peab toimuma osalevatest või volitatud isikutest sõltumatult.

▼ **B***Artikkel 8***Energiaauditid ja energiajuhtimissüsteemid**

1. Liikmesriigid soodustavad selliste energiaauditite kättesaadavust kõikidele lõpptarbijatele, mis on kvaliteetsed ja kulutõhusad ning

- a) mida teevad sõltumatult kvalifitseeritud ja/või akrediteeritud eksperdid vastavalt kvalifitseerimiskriteeriumidele või
- b) mida rakendavad ja mille üle teostavad järelevalvet siseriiklike õigusaktide kohaselt sõltumatud asutused.

Esimeses lõigus osutatud energiaaudititeid võivad teha asutusesisesed eksperdid või energiaaudiitorid, tingimusel et asjaomane liikmesriik on kehtestanud süsteemi, millega tagatakse nende töö kvaliteet ja kontrollitakse seda, sealhulgas vajaduse korral süsteemi, mille kohaselt valitakse igal aastal juhuslikult vähemalt statistiliselt oluline osa kõikidest nende poolt tehtud energiaaudititest.

Energiaauditite ja energiajuhtimissüsteemide kvaliteedi tagamise nimel kehtestavad liikmesriigid läbipaistvad ja mittediskrimineerivad energiaauditite miinimumkriteeriumid, tuginedes VI lisale.

Energiaauditid ei sisalda tingimusi, mis ei lase audititulemusi edastada mis tahes kvalifitseeritud/akrediteeritud energiateenuseosutajale, tingimusel et tarbija sellele vastu ei ole.

2. Liikmesriigid töötavad välja programmid selleks, et julgustada väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid läbi viima energiaauditid ning sellele järgnevat auditite soovitusete elluviimist.

▼B

Ilma et see piiraks ELi riigiabiõigust ning läbipaistvatele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele tuginedes võivad liikmesriigid luua tugisüsteemid VKEdele, sealhulgas kui nad on sõlminud vabatahtlikud kokkulepped, selleks et katta energiaauditite ja nende käigus tehtud kulutõhusate soovituste rakendamise kulud, juhul kui rakendatakse kavandatud meetmeid.

Liikmesriigid juhivad väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate tähelepanu – kaasa arvates nende vastavate vahendavate esindusorganisatsioonide kaudu – konkreetsetele näidetele, kuidas energiajuhtimissüsteem võiks soodustada nende äritegevust. Komisjon abistab liikmesriike, toetades selle valdkonna parimate tavade vahetamist.

3. Samuti töötavad liikmesriigid välja programmid selleks, et suurendada asjakohase nõustamisteenuse kaudu kodumajapidamiste teadlikkust selliste auditite kasu kohta.

Liikmesriigid julgustavad energiaaudiitorite kvalifitseerimiseks vajalike koolitusprogrammide korraldamist, et oleks piisavalt eksperte.

4. Liikmesriigid tagavad, et ettevõtetes, mis ei ole VKEd, tehakse energiaaudit, mida sõltumatult ja kulutõhusalt viivad läbi kvalifitseeritud ja/või akrediteeritud eksperdid või mida teevad ja mille üle teostavad järelevalvet siseriiklike õigusaktide kohaselt sõltumatud asutused hiljemalt 5. detsembriks 2015 ning vähemalt iga nelja aasta tagant viimase energiaauditi kuupäevast arvates.

5. Energiaaudit loetakse vastavaks lõike 4 nõuetele, kui see viiakse sõltumatult läbi miinimumkriteeriumide põhjal, mis põhinevad VI lisal, ning mida rakendatakse sidusrühmade organisatsioonide ja määratud asutuse vahelise vabatahtliku kokkuleppe alusel ning mille üle teostab järelevalvet asjaomane liikmesriik või muud asutused, kellele pädevad asutused on delegeerinud asjakohase ülesande, või komisjon.

Energiateenuseid pakkuvate turuosaliste juurdepääs põhineb läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel.

6. Ettevõtjad, kes ei ole VKEd ja kes rakendavad sõltumatu asutuse poolt vastavalt asjakohastele Euroopa või rahvusvahelistele standarditele sertifitseeritud energia- või keskkonnajuhtimissüsteemi, vabastatakse lõike 4 nõuetest, tingimusel et liikmesriigid tagavad, et asjaomane juhtimissüsteem hõlmab energiaauditi tegemist miinimumkriteeriumide põhjal, mis põhinevad VI lisal.

7. Energiaauditid võivad olla eraldiseisvad või moodustada osa suuremast keskkonnaauditist. Liikmesriigid võivad nõuda, et olemasoleva või kavandatud kaugkütte- või kaugjahutusvõrguga ühendamise tehnilise ja majandusliku teostatavuse hindamine oleks energiaauditi osa.

Ilma et see piiraks liidu riigiabiõigust, võivad liikmesriigid rakendada stiimuli- ja toetuskavasid energiaauditite käigus tehtud soovituste ja samalaadsete meetmete elluviimiseks.

▼B*Artikkel 9***▼M3****Gaasi- ja elektrikoguse mõõtmine**

1. Niivõrd kui see on tehniliselt võimalik, rahaliselt mõistlik ning potentsiaalse energiasäästuga seoses proportsionaalne, tagavad liikmesriigid, et elektri ja maagaasi lõpptarbijad varustatakse konkurentsivõimelise hinnaga individuaalsete arvestitega, mis kajastavad täpselt tegelikku energiatarbimist ja annavad teavet tegeliku tarbimisaja kohta.

▼B

Sellised konkurentsivõimelise hinnaga individuaalsed arvestid võetakse kasutusele alati kui:

- a) olemasolev arvesti välja vahetatakse, välja arvatud juhul, kui see ei ole tehniliselt võimalik või kulutõhus, pidades silmas hinnangulist potentsiaalset säästu pikas perspektiivis;
- b) uus hoone ühendatakse võrku või kui hoonet renoveeritakse põhjalikult, nagu on määratletud direktiivis 2010/31/EL.

2. Kui liikmesriigid rakendavad arukaid arvestisüsteeme ja võtavad kasutusele arukad arvestid maagaasi ja/või elektrienergia tarbimise mõõtmiseks kooskõlas direktiividega 2009/72/EÜ ja 2009/73/EÜ:

- a) tagavad nad, et arvestisüsteemid annavad lõpptarbijatele teavet tegeliku tarbimisaja kohta ning et arvestite miinimumfunktsioonide määramisel ja turuosalistele kohustuste kehtestamisel võetakse täielikult arvesse energiatõhususe eesmärgi ja lõpptarbijate kasu;
- b) tagavad nad arukate arvestite ja andmete edastamise turvalisuse ning lõpptarbijate privaatsuse kooskõlas asjakohaste andmekaitset ja eraelu puutumatust käsitlevate liidu õigusaktidega;
- c) elektrienergia puhul ja lõpptarbijaja taotlusel kohustavad nad arvestite käitajaid tagama, et arvesti suudab või arvestid suudavad arvestada lõpptarbijaja ruumidest võrku lastud elektrit;
- d) tagavad nad, et lõpptarbijaja taotlusel tehakse mõõtmisandmed tema elektri sisse- ja väljavoolu kohta kättesaadavaks talle või tema nimel tegutsevale kolmandale isikule kergesti mõistetavas vormis, mida ta saab kasutada tehingute võrdsel alusel võrdlemiseks;
- e) nõuavad nad, et tarbijatele antakse arukate arvestite paigaldamisel asjakohast nõu ja teavet, eriti nende kõikide võimaluste kohta seoses näitude lugemise ning energiatarbimise jälgimisega.

▼M3

▼ **M3***Artikkel 9a***Kütte, jahutuse ja sooja tarbevee mõõtmine**

1. Liikmesriigid tagavad, et kaugkütte, kaugjahutuse ja sooja tarbevee lõpptarbijad varustatakse konkurentsivõimelise hinnaga arvestitega, mis kajastavad täpselt tegelikku energiatarbimist.

2. Kui hoonele tarnitakse kütet, jahutust või sooja tarbevett mitut hoonet teenindavast kesksest allikast või kaugkütte- või kaugjahutussüsteemist, paigaldatakse arvesti soojusvaheti juurde või tarnimiskohta.

*Artikkel 9b***Kütte, jahutuse ja sooja tarbevee tarbimispõhine mõõtmine ja kulude jaotamine**

1. Kortermajades ja mitmeotstarbelistes hoonetes, kus on keskküte või -jahutus või mida varustatakse kaugkütte- või kaugjahutussüsteemist, paigaldatakse individuaalsed arvestid, et mõõta kütte, jahutuse ja sooja tarbevee tarbimist igas hooneüksuses, kui see on tehniliselt teostatav, kulutasuv ja proportsioonis potentsiaalse energiasäästuga.

Kui individuaalsete arvestite kasutamine ei ole tehniliselt teostatav ega kulutõhus iga hooneüksuse kütte tarbimise mõõtmiseks, kasutatakse igal radiaatoril soojatarbimise mõõtmiseks individuaalseid küttekulujaotureid, välja arvatud juhul, kui liikmesriik tõendab, et selliste küttekulujaoturite paigaldamine ei ole kulutõhus. Sellistel juhtudel võib kaaluda alternatiivseid kulutõhusaid soojatarbimise mõõtmise viise. Iga liikmesriik sõnastab selgelt tehnilise teostatavuse ja kulutasuvuse puudumise kindlaksmääramise üldkriteeriumid, meetoodika ja/või korra ning avaldab need.

2. Uutes kortermajades ja uute mitmeotstarbeliste hoonete elamiseks mõeldud osades, kus on keskne kütteallikas sooja tarbevee jaoks või mida varustatakse kaugküttesüsteemist, paigaldatakse individuaalsed arvestid sooja tarbevee mõõtmiseks, ilma et see piiraks lõike 1 esimese lõigu kohaldamist.

3. Kui kortermaju või mitmeotstarbelisi hooned varustatakse kaugkütte- või kaugjahutussüsteemist või kui sellistes majades on põhiline ühine küte või jahutus, tagavad liikmesriigid, et neil on läbipaistvad ja avalikult kättesaadavad riiklikud eeskirjad kütte, jahutuse ja sooja tarbevee tarbimise kulude jaotamise kohta sellistes hoonetes, et tagada individuaalse tarbimise arvestuse läbipaistvus ja täpsus. Kui see on asjakohane, hõlmavad nimetatud eeskirjad juhiseid energiakulude jaotamise viisi kohta järgmiselt:

a) soe tarbevesi;

▼M3

- b) hoone seadmetest kiirguv soojus ja ühispindade kütmiseks kasutatav soojus (kui trepikodades ja koridorides on radiaatorid);
- c) korterite küte ja jahutus.

*Artikkel 9c***Kaugloetavuse nõue**

1. Artiklite 9a ja 9b kohaldamiseks paigaldatakse pärast 25. oktoobrit 2020 üksnes kaugloetavaid arvesteid ja küttekulujaotureid. Kohaldatakse jätkuvalt artikli 9b lõikes 1 sätestatud tehnilise teostatavuse ja kulutõhususe tingimusi.

2. Paigaldatud arvestid ja küttekulujaoturid, mis ei ole kaugloetavad, ehitatakse ümber kaugloetavaks või vahetatakse välja kaugloetavate arvestitega hiljemalt 1. jaanuariks 2027, välja arvatud juhul, kui asjaomane liikmesriik tõendab, et see ei ole kulutasuv.

▼B*Artikkel 10***▼M3****Gaasi- ja elektriarvetel esitatav teave**

1. Kui lõpptarbijatel ei ole direktiivides 2009/72/EÜ ja 2009/73/EÜ osutatud arukaid arvesteid, tagavad liikmesriigid, kui see on tehniliselt teostatav ja majanduslikult põhjendatud, kooskõlas VII lisa punktiga 1.1 hiljemalt 31. detsembriks 2014, et arvetel esitatav teave on usaldusväärne, täpne ja vastab tegelikule elektri- ja gaasitarbimisele.

▼B

Selle kohustuse võib täita näitude regulaarse iselugemise süsteemi abil, mille puhul lõpptarbijad teatavad oma arvesti näidud energiatarnijale. Ainult siis, kui lõpptarbijal ei ole teatanud arvesti näitusid teatava arveperioodi kohta, esitatakse arve hinnangulise tarbimise või ühtse määra alusel.

2. Vastavalt direktiividele 2009/72/EÜ ja 2009/73/EÜ paigaldatud arvestid võimaldavad esitada arvetel tegelikul tarbimisel põhinevat täpset teavet. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijatel on kerge juurdepääs täiendavale teabele varasema tarbimise kohta, mida nad saavad üksikasjalikult kontrollida.

Varasemat tarbimist käsitlev täiendav teave sisaldab:

- a) kumulatiivseid andmeid vähemalt eelneva kolme aasta kohta või perioodi kohta alates varustuslepingu algusest, kui see on lühem. Andmed on vastavuses ajavahemikega, mille kohta on arvete esitamisega seotud teavet sagedasti koostatud;

▼ B

b) üksikasjalikke andmeid kasutamise aja järgi mis tahes päeva, nädala, kuu ja aasta kohta. Nimetatud teave tehakse lõpptarbijale kättesaadavaks interneti või arvesti liidese kaudu vähemalt eelneva 24 kuu kohta või perioodi kohta alates varustuslepingu algusest, kui see on lühem.

3. Olenemata sellest, kas arukad arvestid on paigaldatud või mitte, teevad liikmesriigid järgmist:

a) nõuavad, et lõpptarbija soovi korral tehakse teave lõpptarbijate energiaarvete ja varasema tarbimise kohta kättesaadavaks lõpptarbija poolt määratud energiateenuseosutajale selles ulatuses, millises see teave on kättesaadav;

b) tagavad, et lõpptarbijad saavad valida võimaluse saada arvetel esitatavat teavet ja arveid elektrooniliselt ning et nad saavad soovi korral selge ja arusaadava selgituse selle kohta, kuidas nende arve koostati, eelkõige juhul, kui arved ei põhine tegelikul tarbimisel;

c) tagavad, et vastavalt VII lisale tehakse koos arvega kättesaadavaks asjakohane teave, mille abil lõpptarbijad saavad tervikliku ülevaate jooksvatest energiakuludest;

d) võivad sätestada, et lõpptarbija soovi korral ei käsitleta nendel arvetel esitatavat teavet maksetaotlusena. Sellistel juhtudel tagavad liikmesriigid, et energiaallikate tarnijad pakuvad paindlikku korraldust tegelike maksete jaoks;

e) nõuavad, et tarbijatele esitatakse nende nõudmisel energiakulusid käsitlevad andmed ja hinnangud õigel ajal ja kergesti mõistetavas vormis, mida nad saavad kasutada tehingute võrdsel alusel võrdlemiseks.

▼ M3*Artikkel 10a***Kütte, jahutuse ja sooja tarbevee arvetel esitatav teave ja tarbimisandmed**

1. Kui on paigaldatud arvestid ja küttekulujaoturid, tagavad liikmesriigid, et arvetel esitatav teave ja tarbimisandmed on usaldusväärsed, täpsed ja põhinevad tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul, vastavalt VIIa lisa punktidele 1 ja 2 kõigi lõppkasutajate puhul, kelleks on füüsilised või juriidilised isikud, kes ostavad kütet, jahutust ja sooja tarbevett isiklikuks lõpptarbimiseks, või füüsilised või juriidilised isikud, kes kasutavad eramaja või kortermaja või mitmeotstarbelise hoone üksust, millele tarnitakse kütet, jahutust või sooja tarbevett kesksest allikast, ja kellel ei ole otse- ega individuaalset lepingut energiatarbijaga.

Kui liikmesriik nii ette näeb, võib seda kohustust täita näitude regulaarse iselugemise süsteemiga, mille puhul lõpptarbijad või -kasutajad teatavad oma arvesti näidud energiatarbijale, välja arvatud juhul, kui kasutatakse artikli 9b kohast küttekulujaoturitel põhinevat tarbimispõhist mõõtmist. Arve esitatakse hinnangulise tarbimise või ühtse määra alusel üksnes juhul, kui lõpptarbija või -kasutaja ei ole teatanud arvestinäitusid teatava arveperioodi kohta.

▼ **M3**

2. Liikmesriik:
  - a) nõuab, et kui teave lõppkasutaja energiaarvete ja varasema tarbimise kohta või küttekulujaoturi näidud on kättesaadavad, tehakse need lõppkasutaja taotluse korral kättesaadavaks tema määratud energiateenuseosutajale;
  - b) tagab, et lõpptarbijatele pakutakse võimalust saada arvetel esitatavat teavet ja arveid elektrooniliselt;
  - c) tagab, et kõikidele lõppkasutajatele esitatakse selge ja arusaadav teave arvega vastavalt VIIa lisa punktile 3, ning
  - d) edendab küberturvalisust ja tagab lõppkasutajate eraelu puutumatus ja andmekaitse kooskõlas kohaldatava liidu õigusega.

Liikmesriik võib näha ette, et lõpptarbija taotluse korral ei käsitata arvel esitatavat teavet maksenõudena. Sellisel juhul tagavad liikmesriigid, et tegelike maksete tegemiseks pakutakse paindlikku korda.

3. Liikmesriigid otsustavad, kes vastutavad lõigetes 1 ja 2 osutatud teabe esitamise eest lõppkasutajatele, kellel ei ole otse- ega individuaalset lepingut energiatarnijaga.

*Artikkel 11***Elektri- ja gaasitarbimise mõõtmise andmetele ja arvetel esitatavale teabele juurdepääsu kulu**

Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijad saavad kõik oma arved ja arvetel esitatava teabe energia tarbimise kohta tasuta ning et lõpptarbijad pääsevad oma tarbimisandmetele juurde asjakohasel viisil ja tasuta.

*Artikkel 11a***Kütte, jahutuse ja sooja tarbevee tarbimise mõõtmise andmetele, arvetel esitatavale teabele ja tarbimisandmetele juurdepääsu kulu**

1. Liikmesriigid tagavad, et lõppkasutajad saavad kõik arved ja arvetel esitatava teabe energiatarbimise kohta tasuta ning et lõppkasutajad pääsevad oma tarbimisandmetele juurde asjakohasel viisil ja tasuta.

2. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1, jaotatakse kortermajades ja mitmeotstarbelistes hoonetes kütte, jahutuse ja sooja tarbevee individuaalse tarbimise eest arvetel esitatava teabe koostamise kulud artikli 9b kohaselt kasumit mittetaotleval viisil. Kulud, mis tulenevad sellest, et nimetatud ülesanne antakse kolmandale isikule, näiteks teenuseosutajale või kohalikule energiatarnijale, ja mis hõlmavad tegeliku individuaalse tarbimise mõõtmist, jaotamist ja arvestamist sellistes hoonetes, võib edasi kanda lõppkasutajatele niivõrd, kuivõrd need kulud on mõistlikud.

▼ M3

3. Et tagada lõikes 2 osutatud tarbimispõhise mõõtmise teenuste mõistlikud kulud, võivad liikmesriigid ergutada konkurentsi kõnealusel teenusesektoris, võttes asjakohaseid meetmeid, näiteks soovitades või muul moel edendades hankemenetluse kasutamist või koostalitlusvõimeliste seadmete ja süsteemide kasutamist, mis hõlbustavad teenuseosutaja vahetamist.

▼ B*Artikkel 12***Tarbijate teavitamise ja kaasamise programm**

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mille eesmärk on edendada ja hõlbustada väiketarbijate, sealhulgas kodutarbijate tõhusat energia kasutamist. Need meetmed võivad olla osa riiklikust strateegiast.

2. Lõike 1 kohaldamise eesmärgil hõlmavad need meetmed vähemalt ühte punktis a või b nimetatud elementidest:

a) eri vahendid ja poliitika käitumisharjumuste muutmiseks, sealhulgas näiteks:

i) fiskaalstiimulid;

ii) juurdepääs rahastamisele, toetustele ja subsiidiumidele;

iii) teavitamine;

iv) näidisprojektid;

v) tegevus töökohal;

b) võimalused ja vahendid tarbijate ja tarbijaorganisatsioonide kaasamiseks võimalikul üleminekul arukate arvestite kasutamisele, teavitades

i) kulutõhusast ja hõlpsasti saavutatavast energiakasutuse muutusest;

ii) energiatõhususe meetmetest.

*Artikkel 13***Karistused**

Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad, milles käsitletakse karistusi artiklite 7–11 ja artikli 18 lõike 3 alusel vastu võetud siseriiklike sätete rikkumise eest, ning võtavad vajalikud meetmed, et tagada kõnealuste eeskirjade rakendamine. Karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teevad need sätted komisjonile teatavaks hiljemalt 5. juuniks 2014 ja teatavad talle viivitamata kõikidest nende hilisematest muudatustest.

III PEATÜKK
ENERGIATARNIMISE TÕHUSUS

Artikkel 14

Kütte ja jahutuse tõhususe edendamine

1. Tõhusa koostootmise ja tõhusa kaugkütte ja -jahutuse kohaldamise võimaluste kohta viivad liikmesriigid 31. detsembriks 2015 läbi põhjaliku hindamise, mis sisaldab VIII lisas sätestatud teavet, ja teatavad sellest komisjonile. Kui nad on samaväärselt hindamise juba teinud, teavitavad nad sellest komisjoni.

Põhjaliku hindamise käigus võetakse täielikult arvesse direktiivi 2004/8/EÜ põhjal koostatud riikide tõhusa koostootmise potentsiaali analüüsi tulemusi.

Komisjoni taotlusel ajakohastatakse hindamist ja sellest teatatakse komisjonile iga viie aasta tagant. Komisjon teeb sellise taotluse vähemalt aasta enne tähtaega.

2. Liikmesriigid võtavad vastu poliitika, mis soodustab tõhusate kütte- ja jahutussüsteemide, eelkõige tõhusat koostootmist kasutavate süsteemide kasutamise võimaluste nõuetekohast arvessevõtmist kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Arvesse võetakse võimalusi arendada kohalikke ja piirkondlikke soojusturge.

3. Lõikes 1 osutatud hindamise eesmärgil teevad liikmesriigid oma territooriumi hõlmava kulude-tulude analüüsi vastavalt IX lisa 1. osale, võttes aluseks kliimatingimused, majandusliku teostatavuse ja tehnilise sobivuse. Kulude-tulude analüüs võimaldab teha kindlaks kõige ressursi- ja kulutõhusamad lahendused kütte- ja jahutusvajaduste täitmiseks. Nimetatud kulude-tulude analüüs võib olla osa Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta direktiivi 2001/42/EÜ (teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta)⁽¹⁾ kohasest keskkonnanahindamisest.

4. Kui lõikes 1 osutatud hindamiste ja lõikes 3 osutatud analüüside käigus tehakse kindlaks, et on võimalik kohaldada tõhusat koostootmist ja/või tõhusat kaugkütet ja -jahutust, mille tulud ületavad kulusid, võtavad liikmesriigid piisavad meetmed tõhusa kaugkütte ja -jahutuse infrastruktuuri väljaarendamiseks ja/või selleks, et hõlmata tõhusa koostootmise arendamist ning heitsoojusest ja taastuvatest energiaallikatest saadava soojus- ja jahutusenergia kasutamist kooskõlas lõigetega 1, 5 ja 7.

Kui lõikes 1 osutatud hindamise ja lõikes 3 osutatud analüüsi käigus ei tehta kindlaks võimalust, mille puhul tulud ületavad kulusid, sealhulgas lõikes 5 osutatud kulude-tulude analüüsi tegemisega seotud halduskulusid, võib asjaomane liikmesriik käitised selles lõikes sätestatud kohustest vabastada.

⁽¹⁾ EÜT L 197, 21.7.2001, lk 30.

▼B

5. Liikmesriigid tagavad, et tehakse kulude-tulude analüüs vastavalt IX lisa 2. osale, kui pärast 5. juunit 2014:

- a) kavandatakse uut soojuselektrijaama, mille summaarne nimisoojusvõimsus ületab 20 MW, et hinnata käitise kui töhusa koostootmisjaama toimimise kulusid ja tulusid;
- b) oluliselt remonditakse olemasolevat soojuselektrijaama, mille summaarne nimisoojusvõimsus ületab 20 MW, et hinnata käitise töhusaks koostootmisjaamaks muutmise kulusid ja tulusid;
- c) kavandatakse või oluliselt remonditakse üle 20 MW summaarse nimisoojusvõimsusega ja kasulikul temperatuuril heitsoojust tootvat tööstuskäitist, et hinnata kulusid ja tulusid, mis kaasnevad majanduslikult põhjendatud nõudluse rahuldamiseks heitsoojuse kasutamise, kaasa arvatud koostootmise teel, ja selle käitise ühendamise kaugkütte- ja -jahutusvõrku;
- d) kavandatakse uut kaugkütte- ja -jahutusvõrku või uut 20 MW ületava summaarse nimisoojusvõimsusega elektrijaama olemasolevas kaugkütte- ja -jahutusvõrgus või remonditakse oluliselt sellist olemasolevat jaama, et hinnata lähedal asuvate tööstuskäitiste heitsoojuse kasutamise kulusid ja tulusid.

Seadmete paigaldamist, et koguda põletuskäitises tekkivat CO₂ eesmärgiga see geoloogiliselt säilitada, nagu on ette nähtud direktiivis 2009/31/EÜ, ei loeta remondiks käesoleva lõike punktide b, c ja d mõistes.

Liikmesriigid võivad nõuda, et punktides c ja d osutatud kulude-tulude analüüs tehakse koostöös kaugkütte- ja -jahutusvõrkude toimimise eest vastutavate ettevõtjatega.

6. Liikmesriigid võivad lõike 5 kohaldamisalast välja jätta

- a) need tipptunni- ja varuelektrijaamad, mis on kavandatud töötama alla 1 500 töötunni aastas viie aasta libiseva keskmisena, võttes aluseks liikmesriikide kehtestatud kontrollimenetluse, millega tagatakse, et see erandi tegemise kriteerium on täidetud;
- b) tuumaenergiakäitised;
- c) käitised, mis peavad asuma direktiivi 2009/31/EÜ alusel loa saanud geoloogilise säilitamise koha lähedal.

Liikmesriigid võivad ka sätestada künnised, mida väljendatakse kättesaadava kasuliku heitsoojuse kogusena, nõudlusena kütte järele või kaugusena tööstuskäitiste ja kaugküttevõrkude vahel, et jätta käitisi lõike 5 punktide c ja d kohaldamisalast välja.

Liikmesriigid teevad käesoleva lõike alusel vastu võetud erandid komisjonile teatavaks 31. detsembriks 2013 ja pärast seda teatavad nad komisjonile kõikidest edaspidi eranditesse tehtavatest muudatustest.

▼B

7. Liikmesriigid võtavad vastu direktiivi 2009/72/EÜ artikli 7 kohased loakriteeriumid või samaväärsed loakriteeriumid, et

a) võtta arvesse lõikes 1 osutatud põhjaliku hindamise tulemust;

b) tagada lõikes 5 osutatud nõuete täitmine ja

c) võtta arvesse lõikes 5 osutatud kulude-tulude analüüsi tulemust.

8. Liikmesriigid võivad teha erandi individuaalsete käitiste suhtes, et neilt ei nõutaks lõikes 7 osutatud loakriteeriumide alusel selliste valikute rakendamist, mille puhul tulud ületavad kulusid, kui selleks on mõjuvad põhjused, mis tulenevad seadusest, omandiõigusest või rahastusest. Nendel juhtudel esitab asjaomane liikmesriik komisjonile põhjendatud teatise otsuse kohta kolme kuu jooksul alates otsuse tegemise kuupäevast.

9. Käesoleva artikli lõikeid 5, 6, 7 ja 8 kohaldatakse direktiiviga 2010/75/EL hõlmatud käitiste suhtes, ilma et see piiraks selle direktiivi nõudeid.

10. II lisa punktis f osutatud tõhususe ühtlustatud kontrollväärtuste põhjal tagavad liikmesriigid tõhusa koostootmisega toodetud elektrienergia päritolutagatise esitamise vastavalt objektiivsetele, läbipaistvatele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele, mille iga liikmesriik on sätestanud. Nad tagavad, et nimetatud päritolutagatis vastab nõuetele ja sisaldab vähemalt teavet, mis on täpsustatud X lisas. Liikmesriigid tunnustavad vastastikku päritolutagatise ja loevad neid eranditult käesolevas lõikes osutatud teabe tõenduseks. Päritolutagatise kui tõenduse tunnustamisest keeldumine, eriti kui põhjuseks on pettuse vältimine, peab rajanema objektiivsetel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel. Liikmesriik teatab komisjonile sellisest keeldumisest ja selle põhjenduse. Päritolutagatise tunnustamisest keeldumise korral võib komisjon, eelkõige arvesse võttes objektiivseid, läbipaistvaid ja mittediskrimineerivaid kriteeriume, millele kõnealune tunnustamine tugineb, võtta vastu otsuse sundida keelduvat osapoolt päritolutagatist tunnustama.

Komisjonil on vastavalt käesoleva direktiivi artiklile 23 antud delegeeritud õigusaktidega volitused vaadata läbi direktiivi 2004/8/EÜ alusel komisjoni rakendusotsusega 2011/877/EL⁽¹⁾ kehtestatud tõhususe ühtlustatud kontrollväärtused 31. detsembriks 2014.

11. Liikmesriigid tagavad, et kui koostootmisele antakse toetust, tehakse seda tõhusa koostootmisega saadava elektrienergia tootmiseks, kus heitsoojust kasutatakse tõhusalt, et saavutada primaarenergia sääst. Koostootmisele ja soojuse tootmisele kaugkütteks ning kaugküttevõrkudele antavale riiklikule toetusele kohaldatakse vajaduse korral riigiabi eeskirju.

⁽¹⁾ ELT L 343, 23.12.2011, lk 91.

▼B*Artikkel 15***Energia muundamine, ülekanne ja jaotus**

1. Liikmesriigid tagavad, et riiklikud energeetikavaldkonda reguleerivad asutused pööravad direktiivides 2009/72/EÜ ja 2009/73/EÜ kirjeldatud ülesannete täitmisel tähelepanu energiatõhususele, kui nad teevad otsuseid gaasi- ja elektriinfrastruktuuri käitamise kohta.

Liikmesriigid tagavad eelkõige, et riiklikud energeetikavaldkonda reguleerivad asutused annavad võrgutariifide ja õigusnormide väljatöötamisega direktiivi 2009/72/EÜ raames ning võttes arvesse iga meetme kulusid ja tulusid, võrguettevõtjatele stiimulid, et nad muudaksid seoses arukate võrkude jätkuva kasutuselevõtuga võrgukasutajatele kättesaadavaks süsteemiteenused, mis võimaldavad energiatõhususe parandamise meetmete rakendamist.

Sellised süsteemiteenused võib kindlaks määrata võrguettevõtja ja need ei avalda kahjulikku mõju süsteemi turvalisusele.

Elektriga seoses tagavad liikmesriigid, et võrke käsitlevad õigusnormid ja võrgutariifid täidavad XI lisa kriteeriume ning võetakse arvesse määruse (EÜ) nr 714/2009 kohaselt välja töötatud juhiseid ja eeskirju.

2. Liikmesriigid tagavad 30. juuniks 2015, et

a) viiakse läbi hindamine nende gaasi- ja elektriinfrastruktuuri energiatõhususe suurendamise võimaluste kohta, eelkõige ülekande, jaotuse, koormuse reguleerimise ja koostalitlusvõime ning energiatootmiskäitistega ühendamise alal, sealhulgas seoses energia mikrotootjate juurdepääsuvõimalustega;

b) määratakse kindlaks konkreetsed meetmed ja investeeringud kulutõhusate energiatõhususe parandamise meetmete kasutuselevõtuks võrguinfrastruktuurides ja esitatakse nende kasutuselevõtu ajakava.

▼M3

2a. Pärast asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimist töötab komisjon hiljemalt 31. detsembriks 2020 välja ühise metoodika, et ergutada võrguettevõtjaid vähendama kulusid, rakendama infrastruktuuri investeerimise kulu- ja energiatõhusa programmi ning võtma kohasel viisil arvesse võrgu energiatõhusust ja paindlikkust.

▼B

3. Liikmesriigid võivad lubada võrguenergia ülekande ja jaotamisega seoses sotsiaalse eesmärgiga süsteemi- ja tariifstruktuurikomponente eeldusel, et nende võimalik häiriv mõju ülekande- ja jaotussüsteemile on võimalikult väike ja et nimetatud komponendid ei ole sotsiaalse eesmärgi suhtes ebaproportsionaalsed.

▼B

4. Liikmesriigid tagavad selliste ülekande- ja jaotustariifides olevate stiimulite kõrvaldamise, mis kahjustavad elektrienergia tootmise, ülekande, jaotuse ja tarnimise üldist tõhusust (sealhulgas energiatõhusust) või mis võivad takistada nõudlusele reageerimist tasakaalustavatel turgudel ja kõrvalteenuste hankimisel. Liikmesriigid tagavad, et võrguettevõtjatel on stiimulid infrastruktuuri ülesehituse ja toimimise tõhususe parandamiseks ja et direktiivi 2009/72/EÜ raames võimaldavad tariifid tarnijatel suurendada tarbijate osalemist süsteemi tõhususes, mis hõlmab nõudlusele reageerimist sõltuvalt riigi oludest.

5. Ilma et see piiraks direktiivi 2009/28/EÜ artikli 16 lõike 2 kohaldamist ning võttes arvesse direktiivi 2009/72/EÜ artiklit 15 ja vajadust tagada küttega katkematu varustus, tagavad liikmesriigid, et nende territooriumil asuvad ja elektrijaamade võrgujärjekorda seadmise eest vastutavad ülekandevõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad, kes peavad täitma võrgu usaldusväärsuse ja ohutuse säilitamise nõudeid, mis põhinevad pädevate riiklike asutuste poolt määratud läbipaistvatel ja mitte-diskrimineerivatel kriteeriumidel:

- a) tagavad tõhusa koostootmisega toodetud elektri ülekandmise ja jaotuse;
- b) annavad tõhusa koostootmisega toodetud elektrile eelistatud või garanteeritud võrkupääsu;
- c) annavad elektrijaamade võrgujärjekorda seadmisel eelisjärjekorra tõhusa koostootmisega toodetud elektrile, niivõrd kui siseriikliku elektrisüsteemi ohutu toimimine seda võimaldab.

Liikmesriigid tagavad, et nende elektrisüsteemides antud erinevate juurdepääsude ja eelisõiguste järjestamist käsitlevad eeskirjad on selgelt ja üksikasjalikult kirjeldatud ning avaldatud. ► **C1** Tõhusa koostootmise jaamadele eelistatud juurdepääsu andmisel või võrgujärjekorda seadmisel võivad liikmesriigid seada taastuvenergia ja tõhusa koostootmise ning nende eri liigid tähtsuse järjekorda, tagades igal juhul, et muutlikest taastuvatest energiaallikatest saadud energiale eelisjuurdepääsu või -võrgujärjekorra andmisel ei oleks takistusi. ◀

Lisaks esimeses lõigus sätestatud kohustustele vastavad ülekandevõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad XII lisas sätestatud nõuetele.

Liikmesriigid võivad eelkõige lihtsustada väikekoostootmiseseadmetes ja mikrokoostootmiseseadmetes tõhusa koostootmisega toodetud elektri ühendamist võrgusüsteemi. Liikmesriigid võtavad vajaduse korral meetmeid, mille eesmärk on julgustada võrguettevõtjaid kasutusele võtma lihtsa teavitamise (nn paigalda ja teavita) menetlust mikrokoostootmiseseadmete paigaldamiseks, et lihtsustada ja lühendada menetlust lubade andmiseks üksikisikutele ja -paigaldajatele.

▼B

6. Tingimusel, et täidetakse võrgu usaldusväärsuse ja ohutuse säilitamise nõudeid, astuvad liikmesriigid vajalikud sammud tagamaks, et juhul, kui see on tõhusa koostootmisjaama töörežiimi arvestades tehniliselt ja majanduslikult teostatav, suudavad tõhusate koostootmisjaamade käitajad pakkuda ülekandevõrgu- ja jaotusvõrguettevõtjatele tasakaalustavaid teenuseid ja muid talituslikke teenuseid. Ülekandevõrgu- ja jaotusvõrguettevõtjad tagavad, et sellised teenused ostetakse läbipaistva, mittediskrimineeriva ja kontrollimisele avatud pakkumismenetlusega.

Vajaduse korral võivad liikmesriigid ülekandevõrguettevõtjatelt ja jaotusvõrguettevõtjatelt nõuda, et need soodustaksid ühendamise ja süsteemi kasutamise tasusid vähendades tõhusa koostootmise rajamist nõudlusega piirkondade lähedale.

7. Liikmesriigid võivad lubada elektritootjatel, kes toodavad elektrit tõhusas koostootmises ja soovivad võrguga ühendamist, välja kuulutada ühendamistööde pakkumismenetluse.

8. Liikmesriigid tagavad, et energeetikavaldkonda reguleerivad riiklikud asutused julgustavad nõudluspoole ressursse, näiteks nõudlusele reageerimist, osalema koos tarnimispoolega hulgi- ja jaeturul.

Sõltuvalt võrkude haldamisele omastest tehnilistest piirangutest tagavad liikmesriigid, et ülekandevõrgu- ja jaotusvõrguettevõtjad kohtlevad tasakaalustavate ja kõrvalteenustega seotud nõuete täitmisel nõudlusele reageerijaid, sealhulgas energiavahendajaid, mittediskrimineerivalt ning vastavalt nende tehnilisele suutlikkusele.

Sõltuvalt võrkude haldamisele omastest tehnilistest piirangutest soodustavad liikmesriigid nõudlusele reageerijate juurdepääsu tasakaalustavate, reserv- ja muude süsteemiteenuste turgudele ning nende osalemist nimetatud turgudel, nõudes muu hulgas, et energiavaldkonna riiklikud reguleerivad asutused või, juhul kui riiklikust reguleerivast süsteemist tulevalt on vajalik, ülekandevõrgu- ja jaotusvõrguettevõtjad määratleksid tihedas koostöös nõudluspoole teenusepakkujate ja tarbijatega nendel turgudel osalemist käsitlevad tehnilised kirjeldused, tuginedes nende turgude tehnilistele nõuetele ja nõudlusele reageerimise suutlikkusele. Sellised kirjeldused hõlmavad energiavahendajate osalemist.

9. Direktiivi 2010/75/EL kohasel aruandlusel ja ilma, et see piiraks selle direktiivi artikli 9 lõike 2 kohaldamist, kaaluvad liikmesriigid energiatõhususe tasemeid käsitleva teabe esitamist käitiste puhul, mille summaarne nimisoojusvõimsus on 50 MW või enam ja mis tegelevad kütuste põletamisega, võttes arvesse asjakohast parimat võimalikku tehnikat, mis on välja töötatud kooskõlas direktiiviga 2010/75/EL ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta direktiiviga 2008/1/EÜ saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta (¹).

(¹) ELT L 24, 29.1.2008, lk 8.

▼B

Liikmesriigid võivad julgustada esimeses lõigus osutatud käitiste käitajaid parandama oma aasta keskmisi netotalitlismäärasid.

IV PEATÜKK

HORISONTAALSED SÄTTED

*Artikkel 16***Kvalifitseerimis-, akrediteerimis- ja sertifitseerimissüsteemide kättesaadavus**

1. Kui liikmesriik leiab, et tehnilise pädevuse, objektiivsuse ja usaldusväärsuse tase riigis ei ole piisav, tagab ta, et 31. detsembriks 2014 tehakse energiateenuseosutajate, energiaauditite, energeetikajuhtide ning direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punktis 9 määratletud energiamõjuga ehitusdetailide paigaldajate jaoks kättesaadavaks või et neile oleksid kättesaadavad sertifitseerimis- ja/või akrediteerimissüsteemid ja/või samaväärsed kvalifitseerimissüsteemid, sealhulgas vajaduse korral sobivad koolitusprogrammid.

2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud süsteemid on tarbijatele läbipaistvad, on usaldusväärsed ja aitavad kaasa riiklike energiatõhususe eesmärkide saavutamisele.

3. Liikmesriigid teevad avalikult kättesaadavaks lõikes 1 osutatud sertifitseerimis- ja/või akrediteerimissüsteemid või samaväärsed kvalifitseerimissüsteemid ning teevad omavahel ja komisjoniga koostööd süsteemide võrdlemise ja tunnustamise alal.

Liikmesriigid võtavad vastavalt artikli 18 lõikele 1 vajalikud meetmed selleks, et tarbijad oleksid teadlikud kvalifitseerimis- ja/või sertifitseerimissüsteemide kättesaadavusest.

*Artikkel 17***Teave ja koolitus**

1. Liikmesriigid tagavad, et teave olemasolevate energiatõhususmehhanismide ning finants- ja õigusraamistiku kohta on läbipaistev ning et seda levitatakse laialdaselt kõikidele asjasse puutuvatele turuosalistele, nagu tarbijatele, ehitajatele, arhitektidele, inseneridele, keskkonna- ja energiaauditi tegijatele ning direktiivis 2010/31/EL määratletud ehitusdetailide paigaldajatele.

Liikmesriigid julgustavad, et pankadele ja muudele finantseerimisasutustele antakse teavet võimaluste kohta, kuidas nad saaksid osaleda energiatõhususe parandamise meetmete rahastamises, sealhulgas näiteks avaliku ja erasektori partnerlusi luues.

2. Liikmesriigid loovad turul osalejatele sobivad tingimused energiatarbijatele energiatõhusust käsitleva adekvaatse ja sihipärase teabe ning nõu jagamiseks.

3. Komisjon vaatab läbi mõju, mis on tema meetmel, mille eesmärk on toetada platvormide loomist energiatõhususe koolitusprogrammide edendamisel, millesse on kaasatud muu hulgas Euroopa sotsiaalse dialoogi organid, ja esitab vajaduse korral lisameetmeid. Komisjon julgustab Euroopa sotsiaalpartnereid energiatõhususe üle arutlema.

▼B

4. Liikmesriigid soodustavad koos sidusrühmadega, sealhulgas kohalike ja piirkondlike ametiasutustega, teavitus-, teadlikkuse parandamise ja koolitusalgatuste elluviimist, et teavitada elanikke energiatõhususe parandamise meetmetega kaasnevatest kasudest ja praktilistest üksikasjadest.
5. Komisjon julgustab liikmesriike vahetama ja levitama laialdaselt teavet parimate energiatõhususe tavade kohta.

*Artikkel 18***Energiateenused**

1. Liikmesriigid edendavad energiateenuste turgu ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate juurdepääsu sellele turule, tehes järgmist:
  - a) levitavad selget ja kergesti kättesaadavat teavet, mis käsitleb
    - i) energiateenuslepinguid ja sätteid, mis peaksid sellistes lepingutes olema, selleks et tagada energiasääst ja lõpptarbija õigused;
    - ii) energiatõhususe teenuste projektide toetamiseks mõeldud finantsinstrumente, stiimuleid, toetusi ja laene;
  - b) julgustavad kvaliteedimärgiste väljatöötamist, muu hulgas kaubandussotsiaatsiooni poolt;
  - c) teevad avalikult kättesaadavaks loetelu olemasolevatest energiateenusosutajatest, kes on kvalifitseeritud ja/või sertifitseeritud vastavalt artiklile 16, ja uuendavad seda regulaarselt või loovad liidese, kus energiateenusosutajad saavad teavet anda;
  - d) toetavad avalikku sektorit energiateenuste pakkumiste hankimisel, eelkõige hoonete remondiks,
    - i) andes energiatõhususe lepingute sõlmimiseks näidislepinguid, mis hõlmavad vähemalt XIII lisas loetletud elemente;
    - ii) andes teavet parimate tavade kohta energiatõhususe lepingute sõlmimisega seoses, sealhulgas, kui see on kättesaadav, kulude-tulude analüüsi, kasutades kogu elutsükli lähenemisviisi.

▼M4

_____

▼B

2. Liikmesriigid toetavad energiateenuste turu nõuetekohast toimimist, tehes vajaduse korral järgmist:
  - a) teevad kindlaks ja avaldavad kontaktpunkti(d), kust lõpptarbijad võivad saada lõikes 1 osutatud teavet;
  - b) võtavad vajaduse korral meetmeid, et kõrvaldada õigusnormidega seotud ja muid tõkkeid, mis takistavad energiatõhususe lepingute ja muude energiatõhususe teenuste mudelite kasutamist energiasäästimismeetmete kindlakstegemiseks ja/või rakendamiseks;

▼B

- c) kaaluvad näiteks ombudsmani näol sõltumatu mehhanismi loomist ja selle rolli kehtestamist, et tagada kaebuste tõhus käsitlemine ja energiateenuslepingutest tulenevate vaidluste kohtuväline lahendamine;
- d) võimaldavad sõltumatutel turuvahendajatel osaleda turu arengule kaasa aitamises nii nõudluse kui ka pakkumise poolel.

3. Liikmesriigid tagavad, et energiatarnijad, jaotusvõrguettevõtjad ja energia jaemüügi ettevõtjad hoiduvad igasugusest tegevusest, mis võib takistada nõudlust energiateenuste või muude energiatõhususe parandamise meetmete järele ja nende osutamist või takistada kõnealuste teenuste või meetmete turu arengut, sealhulgas hoiduvad nad konkurentide turult tõrjumisest või valitseva turupositsiooni ärakasutamisest.

*Artikkel 19***Muud energiatõhususe edendamise meetmed**

1. Ilma et see piiraks liikmesriikide asjaõiguse ja rendiõiguse aluspõhimõtteid, hindavad liikmesriigid õigusnormidega seotud ja muid tõkkeid energiatõhususe saavutamisele ning vajaduse korral võtavad nende kõrvaldamiseks asjakohased meetmed eelkõige seoses järgmisega:

- a) hoone omanikku ja üürnikku või eri omanikke mõjutavate stiimulite erinevused, et nimetatud osalisi ei takistaks tõhususe parandamisse investeerimast asjaolu, et nemad ise ei saa sellest kogu kasu või et puuduvad eeskirjad kulude ja kasu jagamiseks nende vahel, sealhulgas riiklikud eeskirjad ja meetmed, millega reguleeritakse otsustusprotsesse mitme omanikuga hoonete puhul;
- b) avaliku sektori asutuste ostude ja aastaelarve koostamise ning raamatupidamise kohta kehtivad õiguslikud ja reguleerivad sätted ning haldustavad, et avaliku sektori asutusi ei hoitaks tagasi investeeringute tegemisest, millega suurendatakse energiatõhusust ja vähendatakse nii palju kui võimalik kogu elutsükliga seonduvaid eeldatavaid kulusid, ning energiatõhususe lepingute ja muude pikajaliste lepinguliste kolmanda isiku poolt rahastamise võimaluste kasutamisest.

Tõkete kõrvaldamise meetmeteks võivad olla stiimulite pakkumine, õiguslike või regulatiivsete sätete tühistamine või muutmine, juhiste ja tõlgendavate teatiste vastuvõtmine või haldusmenetluste lihtsustamine. Nimetatud meetmeid võib kombineerida energiatõhususalase hariduse, koolituse ja konkreetse teabe ning tehnilise abiga.

2. Lõikes 1 osutatud tõkete hindamisest ja meetmetest teatatakse komisjonile artikli 24 lõikes 2 osutatud esimeses riiklikus energiatõhususe tegevuskavas. Komisjon innustab sellega seoses riiklike parimate tavade jagamist.

▼B*Artikkel 20***Riiklik energiatõhususe fond, rahastamine ja tehniline tugi**

1. Ilma et see piiraks Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, hõlbustavad liikmesriigid rahastute loomist või juba olemasolevate kasutamist energiatõhususe parandamise meetmete rakendamiseks, et saada maksimaalset kasu eri rahastamisvõimalustest.
2. Komisjon abistab liikmesriike vajaduse korral kas otse või Euroopa finantseerimisasutuste kaudu rahastute ja tehnilise toe kavade loomisel, mille eesmärk on suurendada eri sektorite energiatõhusust.
3. Komisjon hõlbustab parimate tavade vahetamist pädevate riiklike või piirkondlike ametiasutuste ja organite vahel, näiteks regulatiivasutuste iga-aastaste kohtumiste, liikmesriikides rakendatavate meetmete kohta teavet andvate avalike andmebaaside ja riikidevahelise võrdlemise kaudu.

▼M3

3a. Et kaasata erasektori vahendeid energiatõhususe meetmete ja energia säästmiseks tehtavate renoveerimistööde rahastamisse kooskõlas direktiiviga 2010/31/EL, peab komisjon dialoogi nii avaliku kui ka erasektori finantseerimisasutustega, et teha kindlaks võimalikud poliitika-meetmed, mida ta saab võtta.

3b. Lõikes 3a osutatud meetmed hõlmavad järgmist:

- a) kapitaliinvesteeringute mobiliseerimine energiatõhususse, võttes arvesse energiasäästu laiemat mõju finantsriski juhtimisele;
- b) paremate energiatõhusust ja finantstulemusi puudutavate andmete tagamine:
  - i) analüüsides täpsemalt, kuidas energiatõhususse investeerimine parandab varade alusväärtust;
  - ii) toetades uuringuid, millega hinnatakse energiatõhususse investeerimisest saadavate mitteenergialaste hüvede rahalist väärtust.

3c. Et kaasata erasektori vahendeid energiatõhususe meetmete ja energia säästmiseks tehtavate renoveerimistööde rahastamisse, teevad liikmesriigid käesoleva direktiivi rakendamisel järgmist:

- a) kaaluvad võimalusi kasutada paremini ära artikli 8 kohaseid energiaauditeid, et mõjutada otsuste tegemist;
- b) kasutavad optimaalselt võimalusi ja vahendeid, mis on välja pakutud algatuses „Arukate hoonete arukas rahastamine”.

3d. Komisjon esitab hiljemalt 1. jaanuariks 2020 liikmesriikidele juhised erainvesteeringute soodustamise kohta.

▼B

4. Liikmesriigid võivad rajada riikliku energiatõhususe fondi. Selle fondi eesmärk on toetada riiklikke energiatõhususe algatusi.

5. Liikmesriigid võivad lubada, et artikli 5 lõikes 1 sätestatud kohustusi saab täita aastaste maksetega riiklikku energiatõhususe fondi nende investeeringutega võrdse summa ulatuses, mida nõutakse kõnealuste kohustuste täitmiseks.

6. Liikmesriigid võivad sätestada, et kohustatud isikud saavad täita artikli 7 lõikes 1 sätestatud kohustusi, makstes riiklikku energiatõhususe fondi igal aastal nende investeeringutega võrdse summa, mida nõutakse kõnealuste kohustuste täitmiseks.

7. Liikmesriigid võivad kasutada otsuse nr 406/2009/EÜ alusel määratud iga-aastastest saastekvootidest saadavaid tulusid uuenduslike rahastamismehhanismide väljatöötamiseks, et artiklis 5 sätestatud hoonete energiatõhususe suurendamise eesmärk praktikas ellu viia.

*Artikkel 21***Ümberarvestustegurid**

Energiasäästu võrdlemiseks ja võrreldavatesse ühikutesse ümberarvestamiseks kohaldatakse IV lisas sätestatud ümberarvestustegureid, välja arvatud juhul, kui on õigustatud muude ümberarvestustegurite kasutamine.

V PEATÜKK

LÕPPSÄTTED*Artikkel 22***Delegeeritud õigusaktid**

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et läbi vaadata artikli 14 lõike 10 teises lõigus osutatud tõhususe ühtlustatud kontrollväärtused.

▼M3

2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesolevat direktiivi, kohandades I–V, VII–X ja XII lisas osutatud väärtusi, arvutusmeetodeid, primaarenergia koefitsiendi vaikeväärtusi ja nõudeid tehnika arenguga.

▼B*Artikkel 23***Delegeeritud volituste rakendamine**

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

▼ M3

2. Artiklis 22 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 24. detsembrist 2018. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

▼ B

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 22 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

▼ M3

3a. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes ⁽¹⁾ sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

▼ B

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 22 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväiteid või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväiteid. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

*Artikkel 24***Läbivaatamine ja rakendamise jälgimine**

1. Alates 2013. aastast esitavad liikmesriigid iga aasta 30. aprilliks kooskõlas XIV lisa 1. osaga aruande edusammude kohta, mis on tehtud riiklike energiatõhususe eesmärkide saavutamisel. Aruanne võib olla nõukogu 13. juuli 2010. aasta soovitus 2010/410/EL liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta ⁽²⁾ osutatud riiklike reformikavade osa.

▼ M4

_____

▼ B

3. Komisjon hindab aastaaruandeid ja riiklike energiatõhususe tegevuskavasid ning seda, millises ulatuses on liikmesriikidel edenenud artikli 3 lõike 1 kohaste riiklike energiatõhususe eesmärkide saavutamine ja käesoleva direktiivi rakendamine. Komisjon saadab seejärel oma hinnangu Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Komisjon võib aruannete ja riiklike energiatõhususe tegevuskavade kohta tehtud hinnangu põhjal esitada liikmesriikidele soovitusel.

⁽¹⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 191, 23.7.2010, lk 28.

▼B

4. Komisjon jälgib käesoleva direktiivi rakendamise mõju direktiividele 2003/87/EÜ, 2009/28/EÜ ja 2010/31/EL, otsusele nr 406/2009/EÜ ning tööstussektoritele, eelkõige nendele, mille puhul peetakse kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu märkimisväärseks, nagu on kindlaks määratud otsuses 2010/2/EL.

▼M3

4a. Seoses energialiidu olukorda käsitleva aruandega annab komisjon aru CO₂-turu toimimise kohta kooskõlas määruse (EL) 2018/1999 artikli 35 lõike 1 ja lõike 2 punktiga c, võttes arvesse käesoleva direktiivi rakendamise mõju.

▼B

5. Komisjon vaatab läbi jätkuva vajaduse artikli 14 lõikes 6 sätestatud erandite järele esimest korda esimese riikliku energiatõhususe tegevuskava hindamisel ja pärast seda iga kolme aasta tagant. Kui läbi vaatamine näitab, et ükskõik milline nende erandite kriteeriumidest ei ole enam põhjendatud, võttes arvesse soojuskoormuse kättesaadavust ja selliste kaitiste tegelikke toimimise tingimusi, mille suhtes erandit kohaldatakse, teeb komisjon ettepaneku asjakohaste meetmete võtmiseks.

6. Liikmesriigid esitavad komisjonile igal aastal enne 30. aprilli statistika riigi elektri- ja soojustootmise kohta tõhusast ja vähetõhusast koostootmisest vastavalt I lisas näidatud metoodikale ning võrreldes soojuse ja elektri summaarse tootmisvõimsusega. Samuti esitavad nad aastase statistika koostoodetud soojuse ja elektri tootmisvõimsuste kohta ja koostootmisel kasutatava kütuse kohta, ning kaugkütte ja -soojuse toodangu ja tootmisvõimsuse kohta võrreldes soojuse ja elektri summaarse tootmise ja võimsusega. Liikmeriigid esitavad vastavalt II lisas näidatud metoodikale saadud statistika koostootmise kohaldamisega saavutatud primaarenergia säästu kohta.

7. Komisjon esitab 30. juuniks 2014 artikli 3 lõikes 2 osutatud hindamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning, kui see on vajalik, ettepanekud täiendavate meetmete võtmiseks.

8. Komisjon vaatab artikli 6 rakendamise tõhususe läbi 5. detsembriks 2015, võttes arvesse direktiivis 2004/18/EÜ sätestatud nõudeid, ning esitab aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Vajaduse korral esitab ta koos aruandega ettepanekud täiendavate meetmete võtmiseks.

9. Komisjon esitab 30. juuniks 2016 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande artikli 7 rakendamise kohta. Vajaduse korral esitab ta koos aruandega õigusakti ettepaneku ühel või mitmel järgmisel põhjusel:

a) et muuta artikli 7 lõikes 1 osutatud lõplikku kuupäeva;

▼B

- b) et vaadata läbi artikli 7 lõigetes 1, 2 ja 3 sätestatud nõuded;
- c) et kehtestada täiendavad ühised nõuded, eelkõige artikli 7 lõikes 7 käsitletud küsimuste kohta.

10. 30. juuniks 2018 hindab komisjon liikmesriikides tehtud edusamme õigusnormidega seotud ja muude tõkete kõrvaldamisel, millele on osutatud artikli 19 lõikes 1. Hinnangule lisatakse ettepanekud täiendavate meetmete võtmiseks, kui see on asjakohane.

11. Komisjon teeb lõigetes 1 ja 2 osutatud aruanded avalikult kättesaadavaks.

▼M3

12. Hiljemalt 31. detsembriks 2019 hindab komisjon mõiste „väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad” rakendamise tõhusust artikli 8 lõike 4 kohaldamisel ning esitab aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Võimalikult kiiresti pärast kõnealuse aruande esitamist võtab komisjon asjakohasel juhul vastu seadusandlikud ettepanekud.

13. Hiljemalt 1. jaanuariks 2021 hindab komisjon võimalust parandada energiatõhusust energia muundamisel, transformeerimisel, ülekandel, transpordil ja säilitamisel ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Asjakohasel juhul lisatakse aruandele seadusandlikud ettepanekud.

14. Hiljemalt 31. detsembriks 2021, juhul kui maagaasi siseturgu käsitleva direktiivi 2009/73/EÜ jaemüügituru sätete kohta ei ole vahepeal esitatud muudatusettepanekuid, hindab komisjon sätteid maagaasi tarbimise mõõtmise, arvete esitamise ja tarbijatele antava teabe kohta ning esitab sellekohase aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule, et neid sätteid asjakohasel juhul kohandada direktiivi 2009/72/EÜ vastavate elektrienergiat käsitlevate sätetega, et tugevdada tarbijakaitset ning võimaldada lõpptarbijatel saada sagedamat, selget ja ajakohastatud teavet nende poolt maagaasi tarbimise kohta ja muuta oma energiatarbimist. Võimalikult kiiresti pärast kõnealuse aruande esitamist võtab komisjon asjakohasel juhul vastu seadusandlikud ettepanekud.

15. Komisjon hindab hiljemalt 28. veebruariks 2024 ja pärast seda iga viie aasta tagant käesolevat direktiivi ja esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande.

Hindamine hõlmab järgmist:

- a) analüüsitakse, kas kohandada artiklis 5 sätestatud nõudeid ja alternatiivset lähenemisviisi pärast 2030. aastat;
- b) hinnatakse käesoleva direktiivi üldist mõjusust ja vajadust kohandada liidu energiatõhususe poliitikat vastavalt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgu tulemusel sõlmitud 2015. aasta Pariisi kokkuleppe⁽¹⁾ eesmärkidele ning võttes arvesse majanduslikku ja innovatsioonialast arengut.

Asjakohasel juhul lisatakse aruandele ettepanekud täiendavate meetmete võtmiseks.

⁽¹⁾ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

Artikkel 25

Internetipõhine platvorm

Selleks et edendada käesoleva direktiivi rakendamist praktikas riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, rajab komisjon internetipõhise platvormi. See platvorm toetab tavade, võrdlusnäitajate ja võrkudega seotud tegevustega seoses saadud kogemuste ning uuenduslike tavade jagamist.

Artikkel 26

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

Artikkel 27

Muutmine ja kehtetuks tunnistamine

1. Direktiiv 2006/32/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates 5. juunist 2014, välja arvatud selle artikli 4 lõiked 1–4 ning selle I, III ja IV lisa, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi seoses direktiivi siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtpäevaga. Direktiivi 2006/32/EÜ artikli 4 lõiked 1–4 ning I, III ja IV lisa jäetakse välja alates 1. jaanuarist 2017.

Direktiiv 2004/8/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates 5. juunist 2014, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi seoses eelnimetatud direktiivi siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtpäevadega.

Viiteid direktiividele 2006/32/EÜ ja 2004/8/EÜ tõlgendatakse viidetena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt XV lisas esitatud vastavustabelile.

2. Direktiivi 2010/30/EL artikli 9 lõiked 1 ja 2 jäetakse välja alates 5. juunist 2014.
3. Direktiivi 2009/125/EÜ muudetakse järgmiselt.

- 1) Lisatakse järgmine põhjendus:

„(35a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiviga 2010/31/EL (hoonete energiatõhususe kohta) (*) nõutakse liikmesriikidelt, et nad kehtestaksid hoonete välispiireteks olevate ehitusdetailide energiatõhususe nõuded ning olemasolevatesse hoonetesse paigaldatavate tehnosüsteemide üldise energiatõhususe, nõuetekohase paigaldamise ja asjakohaste mõõtmete, korrigeerimise ja kontrolli süsteeminõuded. Käesoleva direktiivi eesmärkidega on kooskõlas asjaolu, et kõnealused nõuded võivad teatud tingimustel piirata käesoleva direktiivi ja selle rakendusmeetmete kohaste energiamõjuga toodete paigaldamist, eeldusel et nimetatud nõuded ei kujuta endast põhjendamatu turutõket.

(*) ELT L 153, 18.6.2010, lk 13.”

▼B

2) Artikli 6 lõike 1 lõppu lisatakse järgmine lause:

„See ei piira liikmesriikide poolt direktiivi 2010/31/EL artikli 4 lõike 1 ja artikli 8 kohaselt kehtestatud energiatõhususe nõuete ja süsteeminõuete kohaldamist.”

*Artikkel 28***Ülevõtmine**

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid 5. juuniks 2014.

Ilma et see piiraks esimese lõigu kohaldamist, jõustavad liikmesriigid õigus- ja haldusnormid, mis on vajalikud, et täita artiklit 4, artikli 5 lõike 1 esimest lõiku, artikli 5 lõiget 5, artikli 5 lõiget 6, artikli 7 lõike 9 viimast lõiku, artikli 14 lõiget 6, artikli 19 lõiget 2, artikli 24 lõiget 1 ja artikli 24 lõiget 2 ning V lisa punkti 4 nendes sätestatud kuupäevadeks.

Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendes normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetavate põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

*Artikkel 29***Jõustumine**

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

*Artikkel 30***Adressaadid**

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

I LISA

**KOOSTOODETAVA   ELEKTRIENERGIA   ARVUTAMISE
ÜLDPÕHIMÕTTED**

I osa

Üldpõhimõtted

Soojus- ja elektrienergia koostootmisel saadava elektrienergia arvutamisel tuleb lähtuda tootmiseadme normaaltingimustel kasutamise oodatavatest või tegeliku talitluse väärtustest. Mikrokoostootmiseadmete puhul võivad arvutuse aluseks olla tõendatud väärtused.

- a) Soojus- ja elektrienergia koostootmisel toodetav elektrienergia tähendab seadme summaarset elektrienergia aastatoodangut, mida mõõdetakse peageneraatorite väljundklemmidel
- i) koostootmiseadmete tüüpidel b, d, e, f, g ja h, millele on osutatud II osas ning mille üldine kasutegur aastas on liikmesriikide poolt kindlaks määratud tasemel vähemalt 75 %, ning
- ii) koostootmiseadmete tüüpidel a ja c, millele on osutatud II osas ning mille üldine kasutegur aastas on liikmesriikide poolt kindlaks määratud tasemel vähemalt 80 %.
- b) Koostootmiseadmetel, mille üldine kasutegur aastas on väiksem kui punkti a alapunktis i sätestatud väärtus (II osas osutatud koostootmiseadmete tüübid b, d, e, f, g ja h), või sellistel, mille üldine kasutegur aastas on väiksem kui punkti a alapunktis ii sätestatud väärtus (II osas osutatud koostootmiseadmete tüübid a ja c), arvutatakse koostootmine järgmise valemiga:

$$E_{\text{CHP}} = H_{\text{CHP}} * C$$

kus

E_{CHP} on koostootmisel saadava elektrienergia kogus,

C on elektrienergia ja soojusenergia suhtarv.

H_{CHP} on koostootmisel saadava kasuliku soojuse kogus (see on summaarne soojustoodang, millest on lahutatud eraldi kateldes toodetud soojus või auru-generaatorist enne turbiini saadud vaheltvõtuauru soojus).

Koostootmisel saadava elektrienergia arvutamisel tuleb lähtuda elektrienergia ja soojusenergia tegelikust suhtarvust. Kui koostootmiseadme elektrienergia ja soojusenergia tegelik suhtarv ei ole teada, võib eeldusel, et arvutuslik koostoodetud elektrienergia on seadme summaarsest elektrienergia toodangust väiksem või sellega võrdne, kasutada II osas osutatud seadmetüüpide a, b, c, d ja e puhul statistiliseks otstarbeks järgmisi vaikeväärtusi:

Seadme tüüp	Elektri- ja soojusenergia suhtarvu C vaikeväärtus
Kombineeritud tsükli ja soojuse tagastamisega gaasiturbiin	0,95
Vasturõhuauruturbiin	0,45
Vaheltvõtuauru-kondensatsiooniturbiin	0,45
Soojuse tagastamisega gaasiturbiin	0,55
Sisepõlemismootor	0,75

▼B

Kui liikmesriigis võetakse kasutusele elektrienergia ja soojusenergia suhtarvu vaikeväärtused II osas osutatud seadmetüüpide f, g, h, i, j ja k puhul, siis tuleb need vaikeväärtused avaldada ja teatada komisjonile.

- c) Kui osa koostootmisprotsessis kasutatava kütuse energiasaldusest muundub kemikaalideks ja läheb taas ringlusse, tuleb see osa kasutatavast kütusest lahutada enne punktides a ja b kasutatud üldkasuteguri arvutamist.
- d) Liikmesriik võib konkreetse seadme talitusandmete põhjal määrata elektrienergia ja soojusenergia suhtarvu elektrienergia ja kasuliku soojusenergia suhtarvuna, kui koostootmisseade töötab koostootmisrežiimil väiksema võimsusega.
- e) Liikmesriik võib punktidega a ja b ette nähtud arvutustes kasutada muud kui ühe aasta pikkust aruandeperioodi.

II osa*Käesoleva direktiiviga hõlmatud koostootmistehnoloogia*

- a) Kombineeritud tsükli ja soojuse tagastamisega gaasiturbiin
- b) Vasturõhuaauruturbiin
- c) Vaheltvõtuauru-kondensatsiooniturbiin
- d) Soojuse tagastamisega gaasiturbiin
- e) Sisepõlemismootor
- f) Mikroturbiinid
- g) Stirling-mootorid
- h) Kütuseelemendid
- i) Aurumasinad
- j) Orgaanilised Rankine'i ringprotsessid
- k) Iga muud tüüpi tehnoloogia või tehnoloogialahenduste kombinatsioon, mis on hõlmatud artikli 2 punkti 30 määratlusega

Liikmesriik kasutab koostootmisest saadava elektrienergia arvutamise üldpõhimõtete rakendamisel ja kohaldamisel komisjoni 19. novembri 2008. aasta otsusega 2008/952/EÜ (millega kehtestatakse üksikasjalikud suunised Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/8/EÜ II lisa rakendamiseks ja kohaldamiseks) ⁽¹⁾ kehtestatud üksikasjalikke suuniseid.

⁽¹⁾ ELT L 338, 17.12.2008, lk 55.

II LISA

KOOSTOOTMISPROTSESSI KASUTEGURI MÄÄRAMISE METOODIKA

Koostootmise kasuteguri ja primaarenergia säästu arvutamisel lähtutakse tootmis-seadme normaalingimustel kasutamise oodatavast või tegelikust talitlusest.

a) Tõhus koostootmine

Käesoleva direktiivi kohaldamisel vastab tõhus koostootmine järgmistele kriteeriumidele:

— koostootmine koostootmiseseadmes annab punkti b järgi arvutatuna vähemalt 10 % primaarenergia säästu, võrreldes soojus- ja elektrienergia eraldi tootmise kontrollväärtustega,

— kui koostootmine väikekoostootmiseseadmetes ja mikrokoostootmiseseadmetes tagab primaarenergia säästu, võib selle lugeda tõhusaks koostootmiseks.

b) Primaarenergia säästu arvutamine

I lisa kohaselt määratletud koostootmisega saavutatud primaarenergia sääst arvutatakse järgmise valemi põhjal:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHPH\eta}{RefH\eta} + \frac{CHPE\eta}{RefE\eta}} \right) \times 100\%$$

kus:

PES on primaarenergia sääst (*primary energy savings*);

CHP H η on koostootmise soojuslik kasutegur, mis on määratletud kui aastane kasuliku soojuse toodang jagatuna kogu kasuliku soojus- ja elektrienergia koostootmiseks kulunud kütusekogusega;

Ref H η on soojuse eraldi tootmise kasuteguri kontrollväärtus;

CHP E η on koostootmise elektriline kasutegur, mis on määratletud kui aastase koostoodetud elektrienergia kogus jagatuna kogu kasuliku soojus- ja elektrienergia koostootmiseks kulunud kütusekogusega. Kui koostootmiseseadmes toodetakse mehaanilist energiat, võib aasta jooksul koostoodetud elektrienergia kogust suurendada täiendava liikmega, mis väljendab nimetatud mehaanilise energiaga võrdset elektrienergia kogust. Kõnealune täiendav liige ei anna õigust päritolutagatise andmiseks vastavalt artikli 14 lõikele 10;

Ref E η on elektrienergia eraldi tootmise kasuteguri kontrollväärtus.

c) Energiasäästu arvutamine alternatiivsete arvutusmeetoditega

Liikmesriik võib arvutada soojus- ja elektrienergia ning mehaanilise energia tootmisest saadud primaarenergia säästu vastavalt allpool esitatule, kasutamata protsessis eraldi toodetud soojus- ja elektrienergia koguste mahaarvamiseks I lisa. Sellist tootmist võib pidada tõhusaks koostootmiseks juhul, kui see vastab käesoleva lisa punktis a esitatud tõhususe kriteeriumidele, ning

▼B

koostootmisseedmete puhul, mille elektritootmise võimsus on suurem kui 25 MW ja üldkasutegur on üle 70 %. Päritolutatavise andmiseks ja statistika eesmärgil tuleb sellisel koostootmisel toodetud elektrienergia kogus määrata vastavalt I lisale.

Kui protsessis saavutatud primaarenergia sääst arvutatakse alternatiivse arvutusmeetodiga, arvutatakse primaarenergia sääst käesoleva lisa punktis b esitatud valemiga, pannes „CHP H η ” asemele „H η ” ning „CHP E η ” asemele „E η ”, kus:

H η on protsessi soojuslik kasutegur, mis on määratletud kui aastane soojustoodang, mis on jagatud kogu soojus- ja elektrienergia tootmiseks kulunud kütusekogusega;

E η on protsessi elektriline kasutegur, mis on määratletud kui aastane elektritoodang, mis on jagatud kogu soojus- ja elektrienergia tootmiseks kulunud kütusekogusega. Kui koostootmisüksus toodab mehaanilist energiat, siis võib aasta jooksul koostoodetud elektrienergia kogust suurendada täiendava liikmega, mis väljendab nimetatud mehhaanilise energiaga võrdset elektrienergia kogust. Kõnealune täiendav liige ei anna õigust päritolutatavise andmiseks vastavalt artikli 14 lõikele 10.

- d) Liikmesriik võib punktide b ja c kohasteks arvutusteks kasutada muud kui üheaastast aruandeperioodi.
- e) Mikrokoostootmisseedmete kasutamisel säästetava primaarenergia arvutamise aluseks võib kasutada tõendatud väärtusi.
- f) Soojus- ja elektrienergia eraldi tootmise kasuteguri kontrollväärtused

Kasuteguri ühtlustatud kontrollväärtused kujutavad endast väärtuste maatriksit, milles on esitatud asjakohaste tegurite, nagu ehitusaasta ja kütuse liigi puhul kehtivad väärtused, ning need peavad tuginema hästi dokumenteeritud analüüsile, milles võetakse muu hulgas arvesse reaalsetes tingimustes käitamise andmeid, kütusesegu ja kliimatingimusi, samuti rakendatavat koostootmistehnoloogiat.

Soojus- ja elektrienergia eraldi tootmise kasuteguri kontrollväärtused, mis esinevad punktis b esitatud valemis, võimaldavad arvutada, kui tõhus on soojusenergia ja elektrienergia eraldi tootmine, mis kavatsetakse asendada koostootmisega.

Kasuteguri kontrollväärtused arvutatakse vastavalt järgmistele põhimõtetele.

1. Koostootmisseedmete puhul lähtutakse võrdlusel elektri eraldi tootmisega põhimõttest, et võrreldakse samu kütusekategoriaid.
2. Iga koostootmisseedet võrreldakse parima võimaliku ja majanduslikult põhjendatud soojus- ja elektrienergia eraldi tootmise tehnoloogiaga, mis on turul koostootmisseedme ehitamisaastal.
3. Üle kümne aasta vanuste koostootmisseedmete kasuteguri kontrollväärtused määratakse kindlaks kümme aastat vanade seadmete kontrollväärtuste järgi.
4. Elektri ja soojuse eraldi tootmise kasuteguri kontrollväärtused kajastavad liikmesriikide kliimaerinevusi.

III LISA

KESKVALITSUSE POOLT OSTETAVATE TOODETE, TEENUSTE JA HOONETE ENERGIATÕHUSUSE NÕUDED

Niivõrd kui see on kulutõhus, majanduslikult teostatav, üldiselt jätkusuutlik ja tehniliselt sobiv ning piisava konkurentsi olemasolul, tegutsevad tooteid, teenuseid või hooned ostvad keskvalitsused järgmiselt:

- a) kui toode on hõlmatud direktiiviga 2010/30/EL või sellega seotud rakendava komisjoni direktiivi kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktiga, ostavad nad üksnes selliseid tooteid, mis vastavad kõrgeima võimaliku energiatõhususklassi kriteeriumidele, võttes arvesse vajadust tagada piisav konkurents;
- b) kui toode, mis ei ole punktis a osutatud toode, on hõlmatud direktiivi 2009/125/EÜ kohase rakendusmeetmega, mis on vastu võetud pärast käesoleva direktiivi jõustumist, ostavad nad üksnes selliseid tooteid, mis vastavad kõnealuse rakendusmeetme ette nähtud energiatõhususe kriteeriumidele;
- c) ostavad nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsusega 2006/1005/EÜ (Ameerika Ühendriikide valitsuse ja Euroopa Ühenduse vahelise kontoriseadmete energiatõhususmargistuse programmide kooskõlastamise lepingu sõlmimise kohta) ⁽¹⁾ reguleeritud kontoriseadmeid, mis vastavad energiatõhususe nõuetele, mis on vähemalt sama ranged kui kõnealusele otsusele lisatud lepingu C lisas loetletud nõuded;
- d) ostavad üksnes selliseid rehve, mis vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määruses (EÜ) nr 1222/2009 (rehvide kütusesäästlikkuse ja muude oluliste parameetrite margistamise kohta) ⁽²⁾ määratletud kõrgeima kütusesäästlikkuse klassi kriteeriumidele. See nõue ei takista riigiasutustel ostmast rehve, mis vastavad kõrgeimale märghaardumise klassile ja välise veeremismüra klassile, kui see on vajalik ohutuse või rahvatervisega seotud põhjustel;
- e) nõuavad teeninduslepingute sõlmimiseks esitatavates pakkumiskutsetes, et teenuseosutaja kasutaks kõnealuse teenuse pakkumisel üksnes selliseid tooteid, mis vastavad punktides a–d osutatud nõuetele. Sellist nõuet kohaldatakse ainult uutele toodetele, mille teenuseosutajad on ostnud osaliselt või täielikult kõnealuse teenuse osutamise eesmärgil;
- f) ostavad üksnes selliseid hooned või sõlmivad nende kohta uusi rendilepinguid, mis vastavad vähemalt artikli 5 lõikes 1 osutatud energiatõhususe miinimumnõuetele, välja arvatud juhul, kui ostu eesmärgiks on
  - i) ette võtta põhjalik renoveerimine või lammutamine;
  - ii) avaliku sektori asutuse puhul kavatsus hoone edasi müüa ilma seda avaliku asutuse enda tarbeks kasutamata või
  - iii) hoone ametliku kaitse alla võtmine teatava keskkonna osana või hoone enda spetsiifilise arhitektuurilise või ajaloolise väärtuse tõttu.

Kõnealuste nõuete täitmist kontrollitakse direktiivi 2010/31/EL artiklis 11 osutatud energiamärgiste alusel.

⁽¹⁾ ELT L 381, 28.12.2006, lk 24.

⁽²⁾ ELT L 342, 22.12.2009, lk 46.

IV LISA

LÖPPTARBIJA KASUTATAVATE VALITUD KÜTUSELIKIDE ENERGIASISALDUSE ÜMBERARVESTUSTABEL ⁽¹⁾

Energiatoode	kJ (alumine kütteväärtus)	naftaekvivalentkilogramm (alumine kütteväärtus)	kWh (alumine kütteväärtus)
1 kg koksi	28 500	0,676	7,917
1 kg kivisütt	17 200 – 30 700	0,411–0,733	4,778–8,528
1 kg pruunsöebrikette	20 000	0,478	5,556
1 kg musta ligniiti	10 500 – 21 000	0,251–0,502	2,917–5,833
1 kg pruunsütt	5 600 – 10 500	0,134–0,251	1,556–2,917
1 kg põlevkivi	8 000 – 9 000	0,191–0,215	2,222–2,500
1 kg turvast	7 800 – 13 800	0,186–0,330	2,167–3,833
1 kg turbabrikette	16 000 – 16 800	0,382–0,401	4,444–4,667
1 kg rasket kütteõli (masuuti)	40 000	0,955	11,111
1 kg kerget kütteõli	42 300	1,010	11,750
1 kg mootoribensiini	44 000	1,051	12,222
1 kg paraffiini	40 000	0,955	11,111
1 kg veeldatud naftagaasi	46 000	1,099	12,778
1 kg maagaasi ⁽¹⁾	47 200	1,126	13,10
1 kg veeldatud maagaasi	45 190	1,079	12,553
1 kg puitu (niiskusesisaldus 25 %) ⁽²⁾	13 800	0,330	3,833
1 kg puidugraanuleid/puitbriketti	16 800	0,401	4,667
1 kg jäätmeid	7 400–10 700	0,177–0,256	2,056–2,972
1 MJ soojusenergiat	1 000	0,024	0,278
1 kWh elektrienergiat	3 600	0,086	1 ⁽³⁾

Allikas: Eurostat.

⁽¹⁾ 93 % metaani.

⁽²⁾ Liikmesriik võib kohaldada muid väärtusi sõltuvalt selles liikmesriigis kõige enam kasutatava puidu liigist.

► **M3** ⁽³⁾ Kohaldatakse juhul, kui energiasääst arvutatakse primaarenergia põhjal, kasutades energia lõpptarbimisel põhinevat alt-üleslähemismisviisi. Elektrienergia kWh-des väljendatud säästu arvutamisel kasutab liikmesriik väärtust, mis on kehtestatud läbipaistva meetodiga primaarenergia tarbimist mõjutavate riigi olude alusel, et tagada tegeliku energiasäästu täpne arvutamine. Kõnealused olud peavad olema põhjendatud ja kontrollitavad ning põhinema objektiivsetel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel. Elektrienergia kWh-des väljendatud säästu arvutamisel võivad liikmesriigid vaikimisi kasutada koefitsienti 2,1 või kasutada oma kaalutusõigust, et määratleda teistsugune väärtus, kui nad suudavad seda põhjendada. Nii toimides võtavad liikmesriigid arvesse energiaallikate jaotusi, mis sisalduvad nende loimitud riiklikes energia- ja kliimakavades, millest teavitatakse komisjoni kooskõlas määrusega (EL) 2018/1999. Hiljemalt 25. detsembriks 2022 ja seejärel iga nelja aasta tagant vaatab komisjon vaadeldud andmete põhjal vaikeväärtuse läbi. Vaikeväärtuse läbivaatamisel võetakse arvesse selle mõju muule liidu õigusele, näiteks direktiivile 2009/125/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrusele (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnustatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1). ◀

⁽¹⁾ Liikmesriik võib kohaldada ka muid ümberarvestuskoefitsiente, kui nende kohaldamine on põhjendatud.

▼ **M3***V LISA***Energiatõhususkohustuste süsteemide või artiklite 7, 7a ja 7b ning artikli 20 lõike 6 kohaselt võetavate muude poliitikameetmete mõju arutamise ühismeetodid ja -põhimõtted**

1. Meetodid, mille järgi arvutatakse muu kui maksustamismeetmetest tulenev energiasääst artiklite 7, 7a ja 7b ning artikli 20 lõike 6 kohaldamiseks

Kohustatud, osalevad või volitatud isikud või avaliku sektori rakendusasutused võivad kasutada järgmisi energiasäästu arutamise meetodeid:

- a) eeldatav sääst, võttes aluseks varasemaid energiatõhususe parandamise alaseid sõltumatult jälgitud tulemusi samalaadsetes käitistes. Üldine lähenemisviis on eelhindamine;
  - b) mõõdetud sääst, mille puhul meetme või meetmepaketi kasutuselevõtul saavutatav sääst määratakse tegeliku energiatarbimise registreerimise teel, võttes vajalikul määral arvesse selliseid tarbimist mõjutada võivaid tegureid nagu täiendavus, kasutatavus, tootmistase ja ilm. Üldine lähenemisviis on järeelhindamine;
  - c) suhteline sääst, mille puhul kasutatakse hinnangulisi tehnilisi andmeid. Seda lähenemisviisi võib kasutada üksnes juhul, kui usaldusväärsete mõõtmisandmete saamine konkreetse käitise puhul on keeruline või ebaproportsionaalselt kallis, näiteks kui kompressor või elektrimootor asendatakse sellisega, millel on teistsugune energiatarbimine (kWh) kui sellel, mille säästu on sõltumatult mõõtnud või hinnanud riiklikult kehtestatud meetodite ja võrdlusaluste alusel kvalifitseeritud või akrediteeritud eksperdid, kes on kohustatud, osalevatest või volitatud isikutest sõltumatud;
  - d) küsitluste alusel määratud sääst, mille puhul määratakse kindlaks tarbijate reaktsioon nõustamisele, teavituskampaaniatele, märgistamis- ja sertifitseerimissüsteemidele või arukate arvestite kasutuselevõtule. Seda lähenemisviisi võib kasutada üksnes tarbijakäitumise muutumisest tuleneva säästu puhul. Seda ei tohi kasutada füüsiliste meetmete paigaldamisest tuleneva säästu suhtes.
2. Energiatõhususmeetmest saadava energiasäästu kindlaksmääramisel artiklite 7, 7a ja 7b ning artikli 20 lõike 6 kohaldamiseks järgitakse järgmisi põhimõtteid:
    - a) Näidatakse, et selline sääst on saadud lisaks säästule, mis oleks saadud igal juhul ilma kohustatud, osalevate või volitatud isikute tegevuseta või avaliku sektori rakendusasutuste tööta. Et teha kindlaks, milline sääst on täiendav sääst, hindavad liikmesriigid, kuidas energiatarbimine ja -nõudlus muutuks, kui kõnealust poliitikameedet ei võetaks, võttes arvesse vähemalt järgmisi tegureid: energiatarbimise suundumused, tarbijate käitumise muutumine, tehnika areng ning muudest liidu ja liikmesriigi tasandil võetud meetmetest tulenevad muutused.
    - b) Sääst, mis tuleneb liidu siduva õiguse rakendamisest, loetakse säästuks, mis oleks saadud igal juhul, ja seega ei saa seda teatada artikli 7 lõike 1 kohase energiasäästuna. Erandina kõnealusest nõudest võib olemasolevate hoonete renoveerimisega saavutatud säästu teatada artikli 7 lõike 1 kohase energiasäästuna, tingimusel et on järgitud käesoleva lisa punkti 3 alapunktis h osutatud olulisuse kriteeriumi. Säästu, mis saadakse uute hoonete jaoks selliste riiklike miinimumnõuete kohaldamisest, mis on kehtestatud enne direktiivi 2010/31/EL ülevõtmist, võib teatada artikli 7 lõike 1 punkti a kohase energiasäästuna, tingimusel et on järgitud käesoleva lisa punkti 3 alapunktis h osutatud olulisuse kriteeriumi ning et liikmesriigid on kooskõlas artikli 24 lõikega 2 oma riiklikes energiatõhususe tegevuskavades sellisest säästust teada andnud.

▼ M3

- c) Arvesse võib võtta üksnes sellist säästu, mis ületab järgmist:
- i) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EÜ) nr 443/2009 ⁽¹⁾ ning (EL) nr 510/2011 ⁽²⁾ rakendamise tõttu uutele sõiduautodele ja uutele väikestele tarbesõidukitele kehtivad liidu heitenormid;
  - ii) direktiivi 2009/125/EÜ rakendusmeetmete rakendamise järel teatavate energiamõjuga toodete turult eemaldamise liidu nõuded.
- d) Lubatud on poliitikameetmed, mille eesmärk on edendada suurema energiatõhususe tasemega tooteid, seadmeid, transpordisüsteeme, sõidukeid ja kütuseid, hooneid ja ehitusdetalle, protsesse või turgusid.
- e) Hoonete välispinnal või sees väikesemahuliste taastuenergia tehnoloogiate kasutuselevõtmise edendamise meetmeid võib võtta arvesse artikli 7 lõike 1 kohaselt nõutava energiasäästu saavutamisel, kui need toovad kaasa kontrollitava ja mõõdetava või hinnatava energiasäästu. Energiasäästu arvutamine peab vastama käesolevas lisas sätestatud nõuetele.
- f) Tõhusamate toodete ja sõidukite kasutuselevõttu kiirendavate poliitika-meetmete puhul võib teatada säästu täies ulatuses, kui tõendatakse, et toode või sõiduk võetakse kasutusele enne selle eeldatava keskmise kasutusea möödumist või enne tavapärasest väljavahetamisega ning sääst teatatakse üksnes selle aja kohta, mis eelneb väljavahetatava toote või sõiduki eeldatava keskmise kasutusea möödumisele.
- g) Energiatõhususe meetmete kasutuselevõtu edendamisel tagavad liikmesriigid asjakohasel juhul, et järgitakse toodetele, teenustele ja meetmete võtmisele kehtestatud kvaliteedistandardeid ning standardite puudumise korral võetakse need kasutusele.
- h) Piirkondadevaheliste kliimaerinevuste arvessevõtmiseks võivad liikmesriigid otsustada kohandada säästu standardväärtusele või otsustada esitada erinevaid energiasääste piirkondadevaheliste temperatuurierinevuste tõttu.
- i) Energiasäästu arvutamisel võetakse arvesse meetmete kestust ja energiasäästu aja jooksul kahanemise määra. Selle arvutamiseks liidetakse kokku kogu üksikmeetmetest saadud energiasääst, mis saavutatakse üksikmeetme rakenduskuupäeva ja vastavalt kas 2020. aasta 31. detsembri või 2030. aasta 31. detsembri vahel. Liikmesriigid võivad kasutada ka muud arvutusmeetodit, mille tulemusena saadakse hinnanguliselt vähemalt sama suur summaarne energiasäästu kogus. Muu arvutusmeetodi kasutamisel peavad liikmesriigid tagama, et kõnealuse muu meetodiga arvutatud summaarne energiasäästu kogus ei ületaks seda energiasäästu kogust, mis saadakse, liites kokku kõikide üksikmeetmete energiasäästu, mis saavutatakse üksikmeetme rakenduskuupäeva ja vastavalt kas 2020. aasta 31. detsembri või 2030. aasta 31. detsembri vahel. Liikmesriigid kirjeldavad üksikasjalikult määruse (EL) 2018/1999 kohastes lõimitud riiklikes energia- ja kliimaka-vades muud meetodid ja kehtestatud sätteid, et tagada kõnealuse siduva arvutusnõude täitmine.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 443/2009, millega kehtestatakse uute sõiduautode heitenormid väikesõidukite süsinikdioksiidheite vähendamist käsitleva ühenduse tervikliku lähenemisviisi raames (ELT L 140, 5.6.2009, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2011. aasta määrus (EL) nr 510/2011, millega kehtestatakse uute väikeste tarbesõidukite heitenormid, lähtudes väikesõidukite CO₂-heite vähendamist käsitlevast liidu terviklikust lähenemisviisist (ELT L 145, 31.5.2011, lk 1).

▼ **M3**

3. Liikmesriigid tagavad, et artikli 7b ja artikli 20 lõike 6 kohaselt võetavate poliitikameetmete suhtes järgitakse järgmisi nõudeid:

- a) poliitikameetmed ja üksikmeetmed peavad andma kontrollitava lõpptarbimise energiasäästu;
- b) iga osaleva või volitatud isiku või avaliku sektori rakendusasutuse (vastavalt asjaoludele) vastutus peab olema selgelt kindlaks määratud;
- c) energiasääst, mis saavutatakse või mis tuleb saavutada, tuleb teha kindlaks läbipaistval viisil;
- d) nõutavat energiasäästu kogust või energiasäästu kogust, mis tuleb saavutada poliitikameetmega, tuleb väljendada energia lõpptarbimise või primaarenergia tarbimise kaudu, kasutades IV lisas sätestatud ümberarvustegureid;
- e) volitatud isikute, osalevate isikute ja avaliku sektori rakendusasutuse saavutatud energiasäästu kohta tuleb esitada ja avalikustada aastaaruanne, nagu ka andmed energiasäästu iga-aastaste suundumuste kohta;
- f) tulemusi tuleb jälgida ja kui edusammud ei ole rahuldavad, tuleb võtta asjakohaseid meetmeid;
- g) ühest üksiktoimingust tulenevat energiasäästu võib teatada ainult üks isik;
- h) tuleb näidata, et teatatud energiasääst on oluliselt saavutatud tänu volitatud või osaleva isiku või avaliku sektori rakendusasutuse tegevusele.

4. Artikli 7b kohaste maksustamisalaste poliitikameetmete abil saadud energiasäästu kindlakstegemisel kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:

- a) arvesse võetakse üksnes sellistest maksustamismeetmetest saadud energiasäästu, mille korral ületatakse madalaimat kütuste suhtes kohaldatavat maksustamismäära, mis on sätestatud nõukogu direktiivides 2003/96/EÜ ⁽¹⁾ ja 2006/112/EÜ ⁽²⁾;
- b) (energia) maksustamismeetmete mõju arvutamisel kasutatavad hinnaelastsused peavad kajastama energianõudluse reageerimist hinna muutumisele ning need tuleb kujundada kõige värskemate ja esindavamate ametlike andmete alusel;
- c) eraldi arvestatakse kaasnevatest maksustamispoliitika vahenditest, sealhulgas maksusoodustustest või fondi sissemaksest, saadud energiasääst.

5. Metoodikast teatamine

Liikmesriigid teatavad komisjonile kooskõlas määrusega (EL) 2018/1999 üksikasjaliku metoodika energiatõhususkohustuste süsteemide ja alternatiivsete meetmete kasutamiseks ning artiklite 7a ja 7b ning artikli 20 lõike 6 kohaldamiseks. Teade peab sisaldama järgmisi andmeid, välja arvatud maksustamise puhul:

- a) artikli 7 lõike 1 esimese lõigu punkti b kohaselt nõutav energiasäästu tase või kogu perioodil 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 eeldatavalt saavutatav energiasääst;

⁽¹⁾ Nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik (ELT L 283, 31.10.2003, lk 51).

⁽²⁾ Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1).

▼M3

- b) kohustatud, osalevad või volitatud isikud või avaliku sektori rakendusasutused;
- c) sihtsektorid;
- d) poliitikameetmed ja üksikmeetmed, sealhulgas iga meetme rakendamisest eeldatavalt saadav kumulatiivse energiasäästu kogus;
- e) kohustusperioodi kestus energiatõhususkohustuste süsteemide osas;
- f) poliitikameetmega ette nähtud üksikmeetmed;
- g) arvutusmeetod, sealhulgas täiendavuse ja olulisuse määramise viis, ning meetodid ja võrdlusalused, mida kasutatakse hinnangulise eeldatava ja suhtelise energiasäästu määramiseks;
- h) meetmete kestus ning kuidas seda arvutatakse või millel see põhineb;
- i) liikmesriigisest kliimaerinevustega arvestamiseks valitud lähenemisviis;
- j) artiklites 7a ja 7b ette nähtud meetmete seire- ja kontrollisüsteemid ning see, kuidas tagatakse nende sõltumatus kohustatud, osalevatest ja volitatud isikutest;
- k) maksustamise puhul:
  - i) sihtsektorid ja maksumaksjate segment;
  - ii) avaliku sektori rakendusasutus;
  - iii) eeldatavalt saavutatav energiasääst;
  - iv) maksustamise meetme kehtivusaeg ning
  - v) arvutusmeetod, sealhulgas hinnaelastsuste kasutamine ja teave selle kohta, kuidas need on määratud.

*VI LISA***Energiaauditite, sealhulgas energiajuhtimissüsteemi raames tehtavate energiaauditite miinimumkriteeriumid**

Artiklis 8 osutatud energiaauditid põhinevad järgmistel suunistel:

- a) põhinevad ajakohastel, mõõdetud ja jälgitavatel talitusandmetel energia tarbimise ja koormusprofiilide (elektri puhul) kohta;
- b) sisaldavad üksikasjalikku ülevaadet hoonete või hoonete rühmade, tööstuslike protsesside või käitiste, sealhulgas transpordi energiatarbimise profiilist;
- c) tuginevad alati kui võimalik mitte lihtsale tasuvusajale, vaid eluea kulude analüüsile, et võtta muu hulgas arvesse pikaajalist säästu, pikaajaliste investeeringute jääkväärtusi ja diskontomäärasid;
- d) on proportsionaalsed ja piisavalt representatiivsed, et võimaldada koostada tõepärane üldise energiatarbimise pilt ja teha usaldusväärselt kindlaks kõige olulisemad võimalused olukorra parandamiseks.

Energiaauditites võib kasutada detailseid ja kontrollitud arvutusi kavandatud meetmete kohta, et esitada selget teavet võimaliku säästu kohta.

Energiaauditites kasutatud andmeid on võimalik säilitada tulevasteks analüüsideks ja tulemuste jälgimise eesmärgil.

▼B*VII LISA***▼M3****Tegelikul elektri- ja gaasitarbimisel põhinevate arvete esitamise ja arvetel esitatava teabe miinimumnõuded****▼B**

1. Arvete esitamise miinimumnõuded

1.1. Tegelikul tarbimisel põhinevate arvete esitamine

Selleks et lõpptarbijatel oleks võimalik oma energiatarbimist reguleerida, tuleb arved esitada tegeliku tarbimise põhjal vähemalt kord aastas ja arvetel esitatav teave tuleb teha kättesaadavaks vähemalt kord kvartalis, taotlusel või kui tarbijad on valinud elektroonilised arved või muul juhul kaks korda aastas. Sellest nõudest võib teha erandi gaasile, mida kasutatakse üksnes toidu valmistamiseks.

1.2. Arvetel esitatav miinimumteave

Liikmesriik tagab, et lõpptarbijale tehakse vajaduse korral arve, lepingu, tehingu kaudu ja/või jaotuskeskuses antava kviitungi abil selgel ja arusaadaval viisil kättesaadavaks järgmine teave:

- a) kehtivad hinnad ja tegelik energiatarbimine;
- b) lõpptarbijaja praeguse energiatarbimise võrdlus eelmise aasta sama perioodi tarbimisega – eelistatavalt graafilisel kujul;
- c) tarbijaorganisatsioonide, energiaagentuuride või samalaadsete asutuste kontaktandmed, sh veebiaadressid, kust on võimalik saada teavet kasutatavate energiatõhususe parandamise meetmete, lõpptarbijate võrreldavate profiilide ja energiatarbivate seadmete objektiivsete tehniliste näitajate kohta.

Lisaks tagab liikmesriik, kui see on võimalik ja kasulik, et lõpptarbijale tehakse arve, lepingu, tehingu kaudu ja/või jaotuskeskuses antava kviitungi või neile lisatud dokumentide abil selgel ja arusaadaval viisil kättesaadavaks võrdlus samasse kategooriasse kuuluva keskmise norm- või võrdluslõpptarbijaga.

1.3. Arvetel esitatavad nõuanded energiatõhususe kohta ja muu tagasiside klientidele

Energia tarnijad, jaotusvõrgu haldurid ja/või energia jaemüügi ettevõtjad teatavad oma klientidele neile saadetavate lepingute, lepingumuudatuste ja arvete või üksikklientide jaoks ette nähtud veebisaitide kaudu selgel ja arusaadaval viisil sõltumatute tarbijanõustamiskeskuste, energiaagentuuride või samalaadsete asutuste kontaktandmed, kust klient saab küsida nõu olemasolevate energiatõhususe meetmete ja energiatarbimise võrdlusprofiilide kohta, samuti energiatarbivate seadmete tehnilisi spetsifikatsioone, mis võiks aidata vähendada kõnealuste seadmete energiatarbimist.

▼ **M3***VIIa LISA***Kütte, jahutuse ja sooja tarbevee arvete esitamise ja tarbimisandmete miinimumnõuded**

1. Tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinev arvete esitamine

Et lõppkasutajatel oleks võimalik oma energiatarbimist muuta, tuleb tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinevad arved esitada vähemalt üks kord aastas.

2. Arvete või tarbimisandmete esitamise miinimumsagedus

Kui on paigaldatud kaugloetav arvesti või küttekulujaotur, esitatakse alates 25. oktoobrist 2020 tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinev arve või tarbimisandmed lõppkasutajale vähemalt üks kord kvartalis, kui lõpp-tarbija on seda nõudnud või kui ta on valinud elektroonilise arve, muudel juhtudel kaks korda aastas.

Kui on paigaldatud kaugloetav arvesti või küttekulujaotur, esitatakse lõppkasutajale alates 1. jaanuarist 2022 tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinev arve või tarbimisandmed vähemalt üks kord kuus. Need võidakse teha kättesaadavaks ka interneti kaudu ja neid võib ajakohastada nii sageli, kui seda võimaldavad kasutatavad mõõtmisseadmed ja -süsteemid. Küte ja jahutus võidakse sellest nõudest vabastada hooajavälisel ajal.

3. Arvetel esitatav miinimumteave

Liikmesriigid tagavad, et lõppkasutajale tehakse arvel või koos sellega selgelt ja arusaadavalt kättesaadavaks järgmine tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinev teave:

- a) kehtivad hinnad ja tegelik energiatarbimine või soojuse kogumaksumus ja küttekulujaoturi näidud;
- b) andmed kasutatud tegeliku kütusesegu ja seotud iga-aastase kasvuhoonegaaside heite koguse kohta, sealhulgas lõppkasutajale, kellele tarnitakse kaugkütet või -jahutust, ning erinevate kohaldatud maksude, lõivude ja tariifide kirjeldus. Liikmesriigid võivad kasvuhoonegaaside heidet käsitleva teabe esitamise nõuet piirata, et see hõlmaks üksnes tarneid kaugküttesüsteemidest, mille summaarne nimisoojusvõimsus on vähemalt 20 MW;
- c) lõppkasutaja jooksva energiatarbimise võrdlus eelmise aasta sama perioodi tarbimisega, eelistatavalt graafiliselt, kliimale vastava korrigeerimisega kütte ja jahutuse osas;
- d) tarbijaorganisatsioonide, energiaagentuuride või samalaadsete asutuste kontaktandmed, sh veebiaadressid, kust on võimalik saada teavet kasutatavate energiatarbimise parandamise meetmete, lõppkasutajate võrreldavate profiilide ja energiat tarbivate seadmete tegelike tehniliste näitajate kohta;
- e) teave asjakohase kaebuste esitamise korra, ombudsmani teenuste või vaidluste alternatiivse lahendamise mehhanismide kohta vastavalt liikmesriigis kohaldatavale korrale;
- f) võrdlus samasse kategooriasse kuuluva keskmise tava- või võrdluseks võetud lõppkasutajaga. Elektrooniliste arvete puhul võib selle võrdluse teha kättesaadavaks internetis ja viidata sellele arvel.

Arved, mis ei põhine tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul, peavad sisaldama selget ja arusaadavat selgitust selle kohta, kuidas arvel esitatud summa arvutati, ja vähemalt punktides d ja e osutatud teavet.

VIII LISA

Kütte ja jahutuse tõhususe võimalused

1. Artikli 14 lõikes 1 osutatud riikliku kütte- ja jahutuspotentsiaali põhjalik hindamine hõlmab järgmist:
  - a) kütte- ja jahutusnõudluse kirjeldus;
  - b) prognoos selle kohta, kuidas nõudlus järgmise kümne aasta jooksul muutub, võttes arvesse hoonete ja erinevate tööstussektorite nõudluse muutumist;
  - c) riigi territooriumi kaart, millel on tundliku äriteabe puutumatust hoides märgitud
    - i) kütte- ja jahutusvajadusega piirkonnad, sealhulgas:
      - linnad ja linnastud, kus krundi hoonestustihedus on vähemalt 0,3, ja
      - tööstuspiirkonnad, mille kütte ja jahutuse kogutarbimine aastas on üle 20 GWh;
    - ii) olemasolev ja kavandatud kaugkütte ja -jahutuse infrastruktuur;
    - iii) võimalikud kütte ja jahutuse tarnepunktid, sealhulgas:
      - elektrijaamad, mille elektri kogutoodang aastas on üle 20 GWh, ja
      - jäätmepõletustehased;
      - olemasolevad ja kavandatud koostootmisjaamad, mis kasutavad I lisa II osas osutatud tehnoloogiaid, ning kaugküttejaamad;
  - d) kütte- ja jahutusnõudlus, mida oleks võimalik rahuldada tõhusa koostootmisega (sealhulgas mikrokoostootmine elamutes), ning kaugkütte ja -jahutuse kaudu;
  - e) tõhusa koostootmise laiendamise võimalused, k.a olemasolevate tootmis- ja tööstuskäitiste või muude heitsoojust tootvate seadmete remontimise ning uute ehitamisega;
  - f) kaugkütte ja -jahutuse infrastruktuuri energiatõhususe suurendamise võimaluste määratlemine;
  - g) strateegiad, poliitika ja meetmed, mis võidakse võtta enne 2020. ja 2030. aastat punktis e osutatud võimaluste kasutamiseks, et rahuldada punktis d osutatud nõudlust, ning mis vajaduse korral hõlmavad järgmisi ettepanekuid:
    - i) koostootmise osakaalu suurendamiseks soojus- ja jahutusenergia ning elektrienergia tootmises;
    - ii) tõhusa kaugkütte ja -jahutuse infrastruktuuri väljaarendamiseks, mis hõlmab tõhusa koostootmise arendamist ning heitsoojusest ja taastuvatest energiaallikatest saadava soojus- ja jahutusenergia kasutamist;

▼B

- iii) soodustatakse uute soojuselektrijaamade ja heitsoojust tootvate tööstuskäitiste asumist kohas, kus soojus- ja jahutusenergia olemasoleva või prognoositava nõudluse rahuldamiseks taaskasutatakse võimalikult palju kättesaadavat heitsoojust;
  - iv) soodustatakse uute elamupiirkondade või uute tootmisprotsessis soojust kasutavate tööstuskäitiste asumist kohas, kus põhjaliku hinnangu alusel määratletud kättesaadava heitsoojusega on võimalik kaasa aidata nende kütte- ja jahutusnõudluse rahuldamisele. See võib hõlmata ettepanekuid, mis toetavad mitme eraldiseisva käitise rajamist samasse asukohta, et tagada soojus- ja jahutusenergia nõudluse ja pakkumise optimaalne vahekord;
  - v) soodustatakse soojuselektrijaamade, heitsoojust tootvate tehaste, jäätmepõletustehaste ja muude jäätmetest energiat tootvate tehaste ühendamist kohalikku kaugkütte- või kaugjahutusvõrku;
  - vi) soodustatakse uute elamupiirkondade või uute tootmisprotsessis soojust kasutavate tehaste ühendamist kohalikku kaugkütte- või kaugjahutusvõrku;
- h) töhusa koostootmise osakaal ning direktiivi 2004/8/EÜ kohaselt loodud võimalused ja saavutatud tulemused;
- i) primaarenergia hinnanguline sääst;
  - j) vajaduse korral kütte- ja jahutusvaldkonna riiklike toetusmeetmete hinnang, millele on lisatud aastaeelarve ja antav võimalik abi. See ei mõjuta riigiabi hindamiseks vajalike riiklike toetuskavade eraldi esitamist.
2. Vajalikul määral võib põhjalik hinnang koosneda piirkondlikest või kohalikest kavadest ja strateegiatest.

IX LISA

KULUDE-TULUDE ANALÜÜS

1. osa

Kulude-tulude analüüsi üldpõhimõtted

Kulude-tulude analüüside koostamise eesmärk artikli 14 lõike 3 kohaste kütte ja jahutuse energiatõhusust edendavate meetmete puhul on pakkuda tuge otsuste tegemisel, kus teadlikult valitakse piiratud ressursside kasutamise prioriteedid ühiskonna tasandil.

Kulude-tulude analüüs võib hõlmata kas ühele projektile või projektide rühmale antavat projekti hinnangut või laiemat kohalikku, piirkondlikku või riiklikku hinnangut, et küttekavade jaoks kindlaks määrata kõige kulutõhusam ja kasulik kütte- või jahutusvõimalus antud geograafilises piirkonnas.

Artikli 14 lõike 3 kohaselt tehtav kulude-tulude analüüs sisaldab sotsiaal-majanduslikke ja keskkonnategureid hõlmavat majandusanalüüsi.

Kulude-tulude analüüsid sisaldavad järgmisi samme ja kaalutlusi.

a) Süsteemi piiride ja geograafiliste piiride määramine

Kõnealuse kulude-tulude analüüsi ulatus määrab, milline on asjakohane energiasüsteem. Geograafilised piirid hõlmavad sobivat täpselt määratletud geograafilist ala, st piirkonda või suurlinna, et vältida üksikute projektide alusel ebasoodsate lahenduste valimist.

b) Terviklik lähenemine nõudluse ja pakkumise võimalustele

Kulude-tulude analüüsis tuleb arvesse võtta kõiki asjakohaseid süsteemi ja geograafilise piirkonna piires olemas olevaid tarneallikaid, kasutades olemasolevat teavet, sealhulgas elektrijaamades ja tööstuskäitistes tekkivat heitsoojust ja taastuvenergiat, ning soojus- ja jahutusenergia nõudluse omadusi ja suundumusi.

c) Lähtealuse koostamine

Lähtealuse eesmärk on olla võrdlusaluseks alternatiivsete stsenaariumide hindamisel.

d) Alternatiivsete stsenaariumide määramine

Kaaluda tuleb kõiki lähtealuse asjakohaseid alternatiive. Stsenaariumid, mis ei ole teostatavad tehnilistel või majanduslikel põhjustel, riiklike õigusaktide või ajapiirangute tõttu, võib välja jätta kulude-tulude analüüsi varases etapis, kui see on hoolikate, otseste ja hästi dokumenteeritud kaalutluste alusel põhjendatud.

Kulude-tulude analüüsi tegemisel tuleks lähtealusega võrreldavate alternatiivsete stsenaariumidena arvesse võtta ainult tarnevõimalusi, tõhusat koostootmist, tõhusat kaugkütet ja/või -jahutust ning tõhusat individuaalset kütet ja jahutust.

e) Kulude-tulude ülejäägi arvutamise meetod

- i) Hinnata ja võrrelda tuleb kütte ja jahutuse tarne võimaluste pikaajalist kogukulu ja -tulu.

▼ B

- ii) Hindamise kriteeriumiks võetakse nüüdispuhasväärtus (NPV).
  - iii) Kestus valitakse selliselt, et hõlmatud oleksid kõik stsenaariumide asjakohased kulud ja tulud. Näiteks gaasielektrijaama puhul oleks asjakohane kestus 25 aastat, kaugküttesüsteemi puhul 30 aastat ja kütteseadmete, nt katelde puhul 20 aastat.
- f) Hinna- ja muude prognooside arvutamine majandusanalüüsi eesmärgil
- i) Liikmesriigid esitavad kulude-tulude analüüside tegemiseks peamiste sisend- ja väljundtegurite hinna ja diskontomäära prognoosid.
  - ii) Majandusanalüüsis kasutatav diskontomäär nüüdispuhasväärtuse arvutamiseks valitakse Euroopa või riiklike suuniste kohaselt ⁽¹⁾.
  - iii) Liikmesriigid kasutavad riiklikke, Euroopa tasandi või rahvusvahelisi energiahinna muutumise prognoose, kui need on riigi ja/või piirkonna/asukoha puhul asjakohased.
  - iv) Majandusanalüüsis kasutatavad hinnad peaksid kajastama tegelikke sotsiaal-majanduslikke kulusid ja tulusid ning peaksid sisaldama väliseid kulusid, näiteks keskkonna- ja tervisemõjusid niivõrd, kui see on võimalik, st kui turuhind on olemas või kui see on juba arvesse võetud Euroopa tasandi või riigi õigusaktides.

▼ M3

- g) Majandusanalüüs: mõjude ülevaade

Majandusanalüüside tegemisel võetakse arvesse kogu asjakohane majanduslik mõju.

Liikmesriigid võivad hinnata ja otsuste tegemisel arvesse võtta analüüsitud stsenaariumide kohaseid energiatarnimise suuremast paindlikkusest ning elektrivõrgu optimaalsemast toimimisest tulenevaid kulusid ja energiasäästu, sealhulgas vähendatud infrastruktuuri investeeringutest tulenevat kulude kokkuhoidu ja säästu.

Esimeses lõigus osutatud tulud ja kulud peavad hõlmama vähemalt järgmist.

i) Tulud

- Toodangu tarbijaväärtus (soojus ja elekter)
- Võimaluse korral välistulu, näiteks keskkonna, kasvuhoonegaaside heite, tervise ja ohutusega seotud tulud
- Võimaluse korral mõju tööturule, energiajulgeolekule ja konkurentsivõimele

ii) Kulud

- Tehaste ja seadmete kapitalikulud
- Seotud energiavõrkude kapitalikulud
- Muutuvad ja püsivad tegevuskulud
- Energiakulud
- Võimaluse korral keskkonna, tervise ja ohutusega seotud kulud
- Võimaluse korral tööturu kulud, energiajulgeolek, konkurentsivõime.

⁽¹⁾ Majandusanalüüsi jaoks valitud riiklik diskontomäär peaks arvesse võtma Euroopa Keskpannga avaldatud andmeid.

▼B

h) Tundlikkusanalüüs

Projekti või projektide rühma kulude ja tulude hindamine peab hõlmama tundlikkusanalüüsi, mis põhineb erinevatel energiahindadel, diskontomääradel ja muudel muutuvteguritel, mis arvutuste tulemust olulisel määral mõjutavad.

Liikmesriigid määravad pädevad asutused, kes vastutavad artikli 14 kohaste kulude-tulude analüüside tegemise eest. Liikmesriigid võivad nõuda, et majandus- ja finantsanalüüsi teeksid pädevad kohalikud, piirkondlikud ja riiklikud asutused või üksikute käitiste käitajad. Nad edastavad kooskõlas käesoleva lisaga üksikasjaliku metoodika ja prognoosid ning määravad kindlaks majandusanalüüsi koostamise korra ja avaldavad selle.

2. osa*Põhimõtted artikli 14 lõigete 5 ja 7 kohta*

Kulude-tulude analüüsist saadakse teavet artikli 14 lõigetes 5 ja 7 osutatud meetmete eesmärgil.

Kui kavandatakse ainult elektri tootvat käitist või soojustagastuseta käitist, tuleb kavandatavat käitist või kavandatavat remontimist võrrelda võrdväärse, sama suurt elektri- või soojuskogust tootva, kuid heitsoojuse tagastusega käitise, mis tarnib soojust tõhusa koostootmise ja/või kaugkütte ja -jahutuse võrkude kaudu.

Konkreetselt geograafilise piirkonna piires võetakse hinnangus arvesse kavandatavat käitist ja mis tahes asjakohaseid olemasolevaid või potentsiaalseid küttevajadustega piirkondi, millele saaks käitise energiast tarnida, arvestades ratsionaalseid võimalusi (näiteks tehnilist teostatavust ja kaugust).

Süsteemi piiride määramisel arvestatakse kavandatavat käitist ja soojuskoormust, näiteks hooneid ja tööstusprotsessi. Nimetatud süsteemi piires määratakse mõlemal juhul kindlaks soojuse ja elektri tootmise kogukulu ning võrreldakse neid omavahel.

Soojuskoormus sisaldab olemasolevat soojuskoormust, näiteks tööstuskäitist või olemasolevat kaugküttesüsteemi, ning linnapiirkondades ka soojuskoormust ja kulu, mis tekiks, kui hoonete rühm või linnaosa saaks uue kaugküttesüsteemi ja/või ühendataks uue kaugküttesüsteemiga.

Kulude-tulude analüüs peab põhinema kavandatava käitise ja võrreldava(te) käitis(t)e kirjeldusel, hõlmates vastavalt vajadusele elektri- ja soojusvõimsust, kütuseliiki, kavandatavat kasutust ja kavandatavat töötundide arvu aastas, asukohta ning elektri- ja soojusenergia nõudlust.

Võrdlemisel tuleb arvesse võtta soojusenergia nõudlust ning lähedal asuvates küttevajadusega piirkondades kasutatavaid kütte- ja jahutusliike. Võrdlus hõlmab kavandatava ja võrreldava käitise infrastruktuuriga seotud kulusid.

Artikli 14 lõike 5 kohaselt tehtav kulude-tulude analüüs sisaldab majandusanalüüsi, mis hõlmab üksikutesse käitistesse investeerimist ja nende käitamisest tulenevaid rahavoo tehinguid kajastavat finantsanalüüsi.

Positiivse tulude-kulude tulemusega projektideks loetakse sellised projektid, mille majandusanalüüsis ületab diskonteeritud tulude summa diskonteeritud kulude summa (kulude-tulude ülejääk).

▼B

Liikmesriigid kehtestavad juhtpõhimõtted majandusanalüüsi meetodika, eelduste ja ajaperspektiivi kohta.

Liikmesriigid võivad nõuda, et soojuselektrijaamu käitavad ettevõtjad, tööstusettevõtjad, kaugkütte ja -jahutuse võrgud või muud pooled, keda mõjutab määratletud süsteemi või geograafiline piir, esitaksid andmeid üksikute käitiste kulude ja tulude hindamiseks.

*X LISA***Tõhusa koostootmisega toodetava elektrienergia päritolutagatis**

- a) Liikmesriigid võtavad meetmeid, millega tagatakse, et
- i) tõhusa koostootmisega toodetava elektrienergia päritolutagatis
    - võimaldab tootjal näidata, et tema poolt müüdiv elektrienergia on toodetud tõhusa koostootmisega; dokument antakse välja tootja taotluse korral;
    - on täpne, usaldusväärne ja võltsimiskindel;
    - antakse välja, edastatakse ja tühistatakse elektrooniliselt;
  - ii) tõhusa koostootmisega toodetud energiaühikut võetakse arvesse ainult üks kord.
- b) Artikli 14 lõikes 10 osutatud päritolutagatis sisaldab vähemalt järgmist teavet:
- i) selle käitise nimi, asukoht, tüüp ja (soojus- ja elektritootmise) võimsus, kus energia toodeti;
  - ii) tootmise kuupäev ja koht;
  - iii) selle kütuseallika madalam kütteväärtus, millest elektrienergia toodeti;
  - iv) koos elektrienergiaga toodetud soojuse kogus ja kasutamine;
  - v) II lisa kohase tõhusa koostootmisega toodetud elektrienergia kogus, mille kohta kehtib päritolutagatis;
  - vi) primaarenergia sääst, mis on arvatud II lisa kohaselt II lisa punktis f osutatud tõhususe ühtlustatud kontrollväärtuste põhjal;
  - vii) tehase soojus- ja elektrienergia tootmise nominaalne kasutegur;
  - viii) kas käitis on saanud investeerimistoetust ja millises ulatuses;
  - ix) kas käitis on saanud muul viisil toetust riikliku toetuskava raames, millises ulatuses ning millist liiki toetuskava raames;
  - x) käitise käivitamise kuupäev ja
  - xi) väljaandmise kuupäev ja riik ning kordumatu identifitseerimisnumber.

Päritolutagatise standardühik on 1 MWh. See on seotud elektrienergia netootanguga, mis on mõõdetud käitise piiril ja eksporditud elektrivõrku.

XI LISA

Energiavõrkude reguleerimise ja elektrivõrgutariifide kehtestamise energiatõhususe kriteeriumid

1. Võrgutariifide hinnad kajastavad võrkudes nõudluse poolel nõudluse rahuldamiseks võetud meetmete ja hajatootmisega saavutatud kulude kokkuhoidu, sealhulgas sellist kokkuhoidu, mis on saavutatud tänu elektrienergia edastamise või võrkudesse investeerimise kulude alandamisele ja võrgu optimaalsemale toimimisele.
2. Võrke käsitlevad õigusnormid ja võrgutariifid ei takista võrguettevõtjatel või energia jaemüüjatel muuta kättesaadavaks süsteemiteenuseid, mis on vajalikud nõudlusele reageerimiseks, nõudluse juhtimiseks ja hajatootmiseks organiseeritud elektriturudel ning hõlmavad eelkõige järgmist:
  - a) koormuse nihutamine tiptunnilt tiptunnivälisele ajale lõpptarbija kaudu, võttes arvesse taastuvenergia ning koostootmisest ja hajatootmisest saadava energia kättesaadavust;
  - b) energiasääst, mille energiavahendajad on saavutanud hajutatud tarbijate nõudlusele reageerimisel;
  - c) nõudluse vähenemine, mille energiateenuste pakkujad (sh energiateenuseid osutavad ettevõtted) on saavutanud energiatõhususe meetmetega;
  - d) energiaallikate ühendamine ja energia edastamine madalamal pingel;
  - e) tarbimiskohale lähemal asuvate energiaallikate kasutamine ja
  - f) energia salvestamine.

Käesoleva sätte kohaldamisel hõlmab termin „organiseeritud elektriturud“ börsiväliseid turge ja elektribörse energia, võimsuse, tasakaalustavate ja kõrvalteenustega kauplemiseks mis tahes ajavahemikul, sealhulgas tärminlepingute, päev-ette- ja päevasisesed turud.
3. Võrgu- või jaetariifid võivad toetada dünaamilist hinnakujundust, et lõpptarbijad võtaksid nõudlusele reageerimise meetmeid, näiteks:
  - a) ajatariifid;
  - b) tippajatariifide kehtestamine;
  - c) reaaliajatariifide kehtestamine ja
  - d) tippaja soodustuste kehtestamine.

▼B*XII LISA***ÜLEKANDE- JA JAOTUSVÕRGUETTEVÕTJATELE ESITATAVAD ENERGIATÕHUSUSE NÕUDED**

Ülekandevõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad teevad järgmist:

▼M3

a) koostavad ja avaldavad standardeeskirjad, milles käsitletakse kulude kandmist ja jagamist seoses tehniliste kohandustega (näiteks võrguga liitumised, võrguarendustööd ja uute võrkude kasutuselevõtt, võrgu toimimise parandamine ja võrgureeglite mittediskrimineeriva rakendamise sätted), mida on vaja, et kaasata uusi tootjaid, kes tarnivad ühendatud võrku tõhusal koostootmisel toodetud elektrienergiat;

▼B

b) annavad igale uuele süsteemiga liituda soovivale elektritootjale, kelle toodang pärineb tõhusast koostootmisest, põhjalikku ja vajalikku teavet, sealhulgas:

- i) ammendava ja üksikasjaliku liitumiskulude kalkulatsiooni;
  - ii) võrguga liitumise taotluse vastuvõtmise ja menetlemise mõistliku ja täpse ajakava;
  - iii) kavandatava võrguga liitumise mõistliku soovitusliku ajakava. Kogu võrguga liitumise protsess ei tohiks kesta rohkem kui 24 kuud, pidades silmas, mis on mõistlikult võimalik ja mittediskrimineeriv;
- c) kehtestavad standardsed ja lihtsustatud liitumismenetlused tõhusate hajutatud koostootmisjaamade jaoks, et lihtsustada nende ühendamist võrku.

Punktis a osutatud eeskirjad peavad tuginema objektiivsetele, läbipaistvatele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele, mille kohaselt võetakse eelkõige arvesse kõik kõnealuste tootjate võrku ühendamise kulud ja tulud. Eeskirjadega võidakse ette näha eri tüüpi liitumist.

▼B*XIII LISA***Avaliku sektoriga sõlmitavate energiatõhusust käsitlevate lepingute või nendega seotud tehniliste kirjelduste miinimumelemendid**

- Rakendatavate tõhususmeetmete või nende abil saavutatavate tulemuste selge ja läbipaistev loetelu.
- Energiasääst, mille saavutamine tuleb tagada lepingus ette nähtud meetmete rakendamisega.
- Lepingu kestus ja täitmise etapid, etteteatamise tingimused ja periood.
- Iga lepinguosalise kohustuste selge ja läbipaistev loetelu.
- Võrdlusküüpad saavutatud säästu kindlaksmääramiseks.
- Meetme või meetmete paketi rakendamiseks tehtavate sammude selge ja läbipaistev loetelu ning vastavalt vajadusele nendega seotud kulud.
- Kohustus lepinguga ette nähtud meetmed täielikult rakendada ning dokumenteerida kõik projekti jooksul tehtavad muudatused.
- Kolmandate isikute kaasamisel allhanklepingutesse samaväärsete nõuete lisamist käsitlevad sätted.
- Projekti finantsmõjude selge ja läbipaistev kokkuvõte ning rahalise säästu jagunemine lepinguosaliste vahel (st teenuseosutajale makstav tasu).
- Selged ja läbipaistvad sätted, milles käsitletakse tagatud energiasäästu mõõtmist ja kontrolli ning kvaliteedikontrolli ja tagatist.
- Sätted, milles selgitatakse menetlusi raamtingimuste muutumise korral, mis mõjutab lepingu sisu ja oodatavat tulemust (st muutused energiahindades, käitise kasutamise intensiivsuses).
- Üksikasjalik teave iga lepinguosalise kohustuste ja rikkumise korral kohaldatavate karistuste kohta.

▼B

XIV LISA

ARUANDLUSE ÜLDRAAMISTIK

1. osa

Aastaaruannete üldraamistik

Artikli 24 lõikes 1 osutatud aastaaruannete alusel jälgitakse lähenemist 2020. aasta riiklikele eesmärkidele. Liikmesriigid tagavad, et aruanded sisaldavad vähemalt järgmist teavet:

- a) hinnang eelviimase aasta (aasta X⁽¹⁾ – 2) järgmiste näitajate kohta:
- i) primaarenergia tarbimine;
  - ii) energia lõpptarbimine kokku;
  - iii) energia lõpptarbimine sektorite kaupa:
    - tööstus,
    - transport (võimaluse korral reisijate- ja kaubavedu eraldi),
    - kodumajapidamised,
    - teenused;
  - iv) kogulisandväärtus sektorite kaupa:
    - tööstus,
    - teenused;
  - v) kodumajapidamiste kasutatav sissetulek;
  - vi) sisemajanduse koguprodukt (SKP);
  - vii) soojuselektrijaama elektritoodang;
  - viii) elektri ja soojuse koostootmisjaama elektritoodang;
  - ix) soojuselektrijaama soojustoodang;
  - x) elektri ja soojuse koostootmisjaama soojustoodang, sealhulgas tööstuslik heitsoojus;
  - xi) soojusenergia tootmisel kasutatud kütuse kogus;
  - xii) võimaluse korral reisijakilomeetrid (rkm);
  - xiii) võimaluse korral tonnkilomeetrid (tkm);
  - xiv) transpordikilomeetrid kokku (rkm + tkm), juhul kui punktide xii ja xiii väärtused ei ole kättesaadavad;
  - xv) rahvaarv.

Selliste sektorite puhul, kus energiatarbimine jääb stabiilseks või suureneb, analüüsivad liikmesriigid selle põhjusi ja lisavad oma arvamuse hinnangule.

Teine aruanne ja sellele järgnevad aruanded sisaldavad ka punktides b–e kirjeldatud:

- b) eelneval aastal rakendatud peamiste õiguslike ja muude meetmete muudatused, mis aitavad saavutada 2020. aasta riiklike energiatõhususe üldeesmäärke;

⁽¹⁾ X = jooksev aasta.

▼B

- c) selliste liikmesriigi keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate hoonete üldpõrandapind, mille kasulik üldpõrandapind on üle 500 m² ning alates 9. juulist 2015 üle 250 m² ning mis selle aasta 1. jaanuaril, millal aruanne tuleb esitada, ei vastanud artikli 5 lõikes 1 osutatud energiatõhususe nõuetele;
- d) selliste liikmesriigi keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate köetavate ja/või jahutatavate hoonete üldpõrandapind, mida renoveeriti eelneval aastal, nagu on osutatud artikli 5 lõikes 1, või liikmesriigi keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate asjakohaste hoonete energiatarbimise sääst, nagu on osutatud artikli 5 lõikes 6;
- e) artikli 7 lõikes 1 osutatud riiklike energiatõhususkohustuste süsteemides või artikli 7 lõike 9 kohaldamisel võetud muude meetmetega saavutatud energiasääst.

Esimeses aruandes esitatakse ka artikli 3 lõikes 1 osutatud riiklik eesmärk.

Artikli 24 lõikes 1 osutatud aastaaruannetesse võivad liikmesriigid lisada ka riigi püstitatud lisaeesmärgid. Need võivad eelkõige olla seotud käesoleva lisa punktis a loetletud statistiliste näitajatega või olla kombinatsioon neist, näiteks primaar- või lõppenergiamahukus või sektorite energiamahukus.

2. osa

Riiklike energiatõhususe tegevuskavade üldraamistik

Artikli 24 lõikes 2 osutatud riiklike energiatõhususe tegevuskavadega nähakse ette riiklike energiatõhususstrateegiade väljatöötamise raamistik.

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad olulisi energiatõhususe parandamise meetmeid ja prognoositavat/saavutatud energiasäästu, sealhulgas tarne-, ülekande- ja jaotusvaldkonnas, ning energia lõppkasutust. Liikmesriigid tagavad, et riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad vähemalt järgmist teavet.

1. Eesmärgid ja strateegia

- Artikli 3 lõikega 1 nõutud soovituslikud riiklikud 2020. aasta energiatõhususe eesmärgid;
- direktiivi 2006/32/EÜ artikli 4 lõikes 1 sätestatud riigisisene soovituslik energiasäästu eesmärk;
- muud kehtivad energiatõhususe eesmärgid kogu majanduse või konkreetsete sektorite jaoks.

2. Meetmed ja energiasääst

Riiklikes energiatõhususe tegevuskavades esitatakse teave käesoleva direktiivi põhielementide rakendamiseks vastu võetud või kavandatud meetmete kohta ning nendega seotud energiasäästu kohta.

a) Primaarenergia sääst

Riiklikes energiatõhususe tegevuskavades loetletakse olulised meetmed ja abinõud, mis on võetud primaarenergia säästmiseks kõigis majandussektorites. Iga meetme või meetmete/abinõude paketi puhul esitatakse 2020. aasta eeldatava säästu prognoosid ja aruande esitamise ajaks saavutatud sääst.

▼B

Võimaluse korral tuleks esitada teave meetmete muu mõju/kasu kohta (kasvuhoonegaaside vähenemine, parem õhukvaliteet, töökohtade loomine jne) ja rakendamise eelarve.

b) Energia lõppsääst

Esimene ja teine riiklik energiatõhususe tegevuskava peavad sisaldama direktiivi 2006/32/EÜ artikli 4 lõigetes 1 ja 2 sätestatud energiasäästu lõppeesmärkide saavutamise tulemusi. Kui arvutused/prognoosid iga meetmega saavutatud energiasäästu kohta puuduvad, näidatakse, kui palju vähendati (kombineeritud) meetmetega energiatarbimist sektori tasandil.

Lisaks esitatakse esimeses ja teises riiklikus energiatõhususe tegevuskavas energiasäästu arutamisel kasutatud mõõtmis- ja/või arvutusmetoodika. Kui on kasutatud nn soovituslikku metoodikat, ⁽¹⁾ tuleks riiklikus energiatõhususe tegevuskavas sellele viidata.

3. Käesoleva direktiiviga seotud konkreetne teave

3.1. Avaliku sektori asutused (artikkel 5)

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad selliste avaliku sektori asutuste loetelu, kes on koostanud artikli 5 lõikega 7 ette nähtud energiatõhususe kava.

3.2. Energiatõhususkohustused (artikkel 7)

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad kooskõlas IV lisaga valitud riiklikke koefitsiente.

Esimene riikliku energiatõhususe tegevuskava sisaldab artikli 7 lõikes 1 osutatud riikliku süsteemi või artikli 7 lõike 9 kohaldamisel võetud muude meetmete lühikirjeldust.

3.3. Energiaauditid ja energiajuhtimissüsteemid (artikkel 8)

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad järgmist teavet:

- a) eelmise perioodi jooksul tehtud energiaauditite arv;
- b) eelmise perioodi jooksul suurettevõtetes tehtud energiaauditite arv;
- c) liikmesriigi territooriumil asuvate suurettevõtete arv, märkides ära ettevõtteid, kelle suhtes kohaldatakse artikli 8 lõiget 5.

3.4. Kütte ja jahutuse tõhususe edendamine (artikkel 14)

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad hinnangut artikli 14 lõikes 1 osutatud põhjaliku hinnangu rakendamisel saavutatud edusammude kohta.

3.5. Energia ülekanne ja jaotus (artikkel 15)

Esimene riiklik energiatõhususe tegevuskava ja iga järgmine kümne aasta tagant esitatav aruanne sisaldab artikli 15 lõikes 2 osutatud gaasi- ja elektriinfrastruktuuri energiatõhususe potentsiaali käsitlevaid hinnanguid ning selle potentsiaali kasutamiseks võetud meetmeid ja tehtud investeeringuid.

⁽¹⁾ Soovitused energia lõppkasutuse tõhusust ja energiateenuseid käsitleva direktiivi 2006/32/EÜ kohase mõõtmise ja kontrollimise meetodite kohta.

▼B

3.6. Liikmesriigid annavad oma riiklikus energiatõhususe tegevuskavas aru meetmetest, mis on võetud, et võimaldada ja arendada artiklis 15 osutatud nõudlusele reageerimist.

3.7. Kvalifitseerimis-, akrediteerimis- ja sertifitseerimissüsteemide kättesaadavus (artikkel 16)

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad teavet energiateenuseosutajate, energiaauditite ja energiatõhususe parandamise meetmete pakkujate jaoks kättesaadavate kvalifitseerimis-, akrediteerimis- ja sertifitseerimissüsteemide või samaväärsete kvalifitseerimissüsteemide kohta.

3.8. Energiateenused (artikkel 18)

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad sisaldavad hüperlinki veebisaidile, millel on tehtud kättesaadavaks artikli 18 lõike 1 punktis c osutatud energiateenuseosutajate loetelu või liides.

3.9. Muud energiatõhususe edendamise meetmed (artikkel 19)

Esimene riiklik energiatõhususe tegevuskava sisaldab artikli 19 lõikes 1 osutatud meetmete loetelu.

XV LISA

Vastavustabel

Direktiiv 2004/8/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikkel 1	Artikli 1 lõige 1
Artikkel 2	Artikli 1 lõige 1
Artikli 3 punkt a	Artikli 2 punkt 30
Artikli 3 punkt b	Artikli 2 punkt 32
Artikli 3 punkt c	Artikli 2 punkt 31
Artikli 3 punkt d	Artikli 2 punkt 33
Artikli 3 punktid e ja f	—
Artikli 3 punkt g	Artikli 2 punkt 35
Artikli 3 punkt h	—
Artikli 3 punkt i	Artikli 2 punkt 34
Artikli 3 punkt j	—
Artikli 3 punkt k	Artikli 2 punkt 36
Artikli 3 punkt l	Artikli 2 punkt 37
Artikli 3 punkt m	Artikli 2 punkt 39
Artikli 3 punkt n	Artikli 2 punkt 38
Artikli 3 punkt o	—
—	Artikli 2 punktid 40, 41, 42, 43 ja 44
Artikli 4 lõige 1	II lisa punkti f esimene alapunkt
Artikli 4 lõige 2	Artikli 14 lõike 10 teine lõik
Artikli 4 lõige 3	—
Artikkel 5	Artikli 14 lõike 10 esimene lõik ja X lisa
Artikkel 6	Artikli 14 lõiked 1 ja 3, VIII ja IX lisa
Artikli 7 lõige 1	Artikli 14 lõige 11
Artikli 7 lõiked 2 ja 3	—
Artikkel 8	Artikli 15 lõige 5
—	Artikli 15 lõiked 6, 7, 8 ja 9
Artikkel 9	—
Artikli 10 lõiked 1 ja 2	Artikli 14 lõige 1, artikli 24 lõige 2, XIV lisa 2. osa
Artikli 10 lõige 3	Artikli 24 lõige 6
Artikkel 11	Artikli 24 lõige 3
—	Artikli 24 lõige 5

▼B

Direktiiv 2004/8/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikli 12 lõiked 1 ja 3	—
Artikli 12 lõige 2	II lisa punkt c
Artikkel 13	Artikli 22 lõige 2
Artikkel 14	—
Artikkel 15	Artikkel 28
Artikkel 16	—
Artikkel 17	Artikkel 29
Artikkel 18	Artikkel 30
I lisa	I lisa II osa
II lisa	I lisa I osa ja II osa viimane lõik
III lisa	II lisa
IV lisa	VIII lisa
—	IX lisa

Direktiiv 2006/32/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikkel 1	Artikli 1 lõige 1
Artikkel 2	Artikli 1 lõige 1
Artikli 3 punkt a	Artikli 2 punkt 1
Artikli 3 punkt b	Artikli 2 punkt 4
Artikli 3 punkt c	Artikli 2 punkt 6
Artikli 3 punkt d	Artikli 2 punkt 5
—	Artikli 2 punktid 2 ja 3
Artikli 3 punkt e	Artikli 2 punkt 7
Artikli 3 punktid f, g, h ja i	—
—	Artikli 2 punktid 8–19
Artikli 3 punkt j	Artikli 2 punkt 27
—	Artikli 2 punkt 28
Artikli 3 punkt k	—
Artikli 3 punkt l	Artikli 2 punkt 25
—	Artikli 2 punkt 26
Artikli 3 punkt m	—
Artikli 3 punkt n	Artikli 2 punkt 23
Artikli 3 punkt o	Artikli 2 punkt 20
Artikli 3 punkt p	Artikli 2 punkt 21
Artikli 3 punkt q	Artikli 2 punkt 22
Artikli 3 punktid r ja s	—
—	Artikli 2 punktid 24, 29, 44 ja 45

▼B

Direktiiv 2006/32/EÜ	Käesolev direktiiv
—	Artikkel 3
—	Artikkel 4
Artikkel 4	—
Artikkel 5	Artikkel 5, artikkel 6
Artikli 6 lõike 1 punkt a	Artikli 7 lõike 8 punktid a ja b
Artikli 6 lõike 1 punkt b	Artikli 18 lõige 3
Artikli 6 lõige 2	Artikli 7 lõiked 1, 5, 6, 7, 9, 10, 11 ja 12
—	Artikli 7 lõiked 2 ja 3
Artikli 6 lõige 3	Artikli 18 lõike 2 punktid b ja c
Artikli 6 lõige 5	—
Artikkel 7	Artikkel 17
Artikkel 8	Artikli 16 lõige 1
—	Artikli 16 lõiked 2 ja 3
Artikli 9 lõige 1	Artikkel 19
Artikli 9 lõige 2	Artikli 18 lõike 1 punkti d alapunkt i
—	Artikli 18 lõike 1 punktid a, b, c, punkti d alapunkt ii ja punkt e
Artikli 10 lõige 1	Artikli 15 lõige 4
Artikli 10 lõige 2	Artikli 15 lõige 3
—	Artikli 15 lõiked 7, 8 ja 9
Artikkel 11	Artikkel 20
Artikli 12 lõige 1	Artikli 8 lõige 1
Artikli 12 lõige 2	—
—	Artikli 8 lõiked 2, 3, 4, 5, 6 ja 7
Artikli 12 lõige 3	—
Artikli 13 lõige 1	Artikkel 9
Artikli 13 lõige 2	Artikkel 10 ja VII lisa punkt 1.1
Artikli 13 lõige 3	VII lisa punktid 1.2 ja 1.3
—	Artikkel 11
—	Artikkel 12
—	Artikkel 13
—	Artikli 15 lõiked 1 ja 2
—	Artikli 18 lõike 2 punktid a ja d
—	Artikkel 21
Artikli 14 lõiked 1 ja 2	Artikli 24 lõiked 1 ja 2
Artikli 14 lõige 3	—

▼B

Direktiiv 2006/32/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikli 14 lõiked 4 ja 5	Artikli 24 lõige 3
—	Artikli 24 lõige 4 ning lõiked 7–11
—	Artikli 22 lõige 1
Artikli 15 lõige 1	Artikli 22 lõige 2
Artikli 15 lõiked 2, 3 ja 4	—
—	Artikkel 23
—	Artikkel 25
Artikkel 16	Artikkel 26
Artikkel 17	Artikkel 27
Artikkel 18	Artikkel 28
Artikkel 19	Artikkel 29
Artikkel 20	Artikkel 30
I lisa	—
II lisa	IV lisa
III lisa	—
IV lisa	—
V lisa	—
VI lisa	III lisa
—	V lisa
—	VI lisa
—	VII lisa
—	XI lisa
—	XII lisa
—	XIII lisa
—	XIV lisa
—	XV lisa